

Koroiset

2/2010

Koroinen
Räntämäki
Halinen
Oriketo
Metsämäki

Lippukunnat esittäytyvät s. 6

Prusin talossa s. 10

Valmistaudu pihakilpailuun! s. 14

pääkirjoitus

Naapuripäivä ja asukasvaikuttaminen

Tutustu naapuriisi, löydä läheinen. Suuri joukko ihmisiä ympäri maailmaa kokoontuu Euroopan naapuripäivän merkeissä, tänä vuonna perjantaina 28. toukokuuta. Samalla useita kaupunkia eri puolilla Suomea lähtee ensimmäistä kertaa virallisesti juhlistamaan tapahtumaa, miksipä ei Turkukin.

Tapahtuman alullepanijoiksi kut-

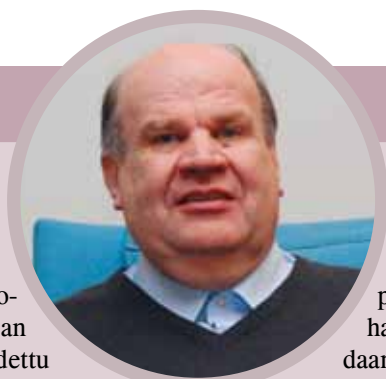
sutaan mukaan paikallistoimijoita ja asukasyhdistyksiä. Tule mukaan ja tuo naapurisikin! Naapuripäivä on helppo järjestää ja jokainen voi tehdä siitä omanlaisensa. Tarvitaan vain hiukan intoa ja yhteishenkeä.

Naapuripäivän vietolla pyritään vahvistamaan asukkaiden paikallista identiteettiä ja yhteenkuuluvaisuutta. Tämän vuoden virallisena tee-

mana on köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunta, mutta tärkeintä on yhdessäolo ja naapurista välittäminen.

Asukkaiden aktiivisuus ja peräänantamattomuus on jälleen tuottanut tulosta, sillä Ympäristöministeriö on antanut Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle velvoitteen ryhtyä val-

vomaan tarkemmin Topinojan kaatopaikkaa. Topinojan kaatopaikkaa ei ole hoidettu siten kuin jätehuoltoa koskevissa lupamääräyksissä vaaditaan. Topinojan kaatopaikan pitäjän tulee laajentaa sen seuranta- ja tarkkailuohjelmaa siten, että sinne sijoitettujen jätteenpolttolaitoksen tuottamien polttojätteiden aiheuttamia

päästöjä ja haittoja voidaan seurata.

Kiitos aktiivisille asukkaille!

Tapio Jokinen
vastaava toimittaja

Tervehdys Turkuseurasta

Kuluvan vuoden kotiseututyössä on keskeisenä teemana rakennettu maisema. Tämän teeman merkeissä vietetään vuoden 2010 Euroopan rakennusperintöpäiviä. Teema liittyy läheisesti Suomen Kotiseutuliiton koordinoimaan Jokaisen Oma ympäristö – kulttuuriympäristökampanjaan. Tämän JOY – kampanjan merkeissä toivon perusteellista mietintää siitä miksi rakennettu maisema on sellainen kuin se on? Miten se on syntynyt? Maisemassa näkyy lähes aina ihmisen jälki. On aihetta pohtia mitä rakennetussa maisemassa on meille tärkeää.

Turkuseura on mukana taas keskeisesti vuoden 2011 pihakilpailujen järjestelyissä. Nyt kaikki pihoja kunnostamaan kulttuuripääkaupunkivuoden kunniaksi. Hankkikaa myös runsaasti Tulipa Aboa Turku tulppaania – nimikkotulppaania.

Käynnissä on Turun Flikka ja Poika kilpailu. Tällä saamme Turkuseurana runsaasti myönteistä julkisuutta. Muistakaa äänestää. Äänestää voi myös netissä.

Osallisuustoimintaa Turussa ollaan uudelleen järjestämässä. Aluekumppanuustyötä koskeva sopimus Osuuskunta Kiisan kanssa raukesi rahoituksen puutteeseen. Sisäasiainministeriön 1980-luvulla käynnistämä lähidemokratiatoiminta alkoi Turussa 1990-luvulla Turun kaupungin organisoimana. Turkuseura ja Turussa toimivat kaupunginosaseurat ovat alusta alkaen kokeneet aluetyön tärkeäksi. Vuonna 1959 perustettu kotiseutuyhdistys Turkuseura on toiminut turkulaisten kaupunkiosaseurojen yhteistyöelimenä jo 25 vuotta, vuodesta 1984. Seurasta tuli Suomen Kotiseutuliiton virallinen aluejärjestö vuonna 1991 ja turkulaisten kaupunginosaseurojen kattojärjestö 1992. Vuonna 2006 Turkuseura toimi Turun kaupunkikeskustan aluekumppanuustoiminnan vastuutahona. Turkuseura esittää Turun kaupungille, että osallisuustoimintaa Turun kaupungissa jatketaan, mutta uudelleen organisoituna siten, että Turkuseuran johdolla kaupungissa toimivat asukasyhdistykset muodostavat toimintarungon. Puoluepoliittisesti sitoutumattomat asukasyhdistykset edistävät kaupunkilaisten osallistumista ja aktiivisuutta. Kaupunginosaseuratoiminta ei edellytä määrättyä asumismuotoa. Koska kaupunginosaseurojen verkosto ei ole koko kaupungin kattava tulisi Turun Pientalojen Keskusjärjestö ja siihen kuuluvat omakotiyhdistykset pyytää mukaan muodostamaan osallisuustoiminnan toimintarungon. Turkuseuran hallitus esityksen tekijänä odottaa Turun kaupungin myönteistä suhtautumista esitykseen. Asian on omalta osaltaan hyväksynyt jo Turun Pientalojen Keskusjärjestön johtokuntakin.

Koroiset-lehdelle toivotan kaikkea hyvää menestystä ja samalla lehden levikkialueen kotiseutuyhdistyksille tapahtumarikasta kuluvaa vuotta ja jaksamista tärkeässä kotiseudun hyväksi tehtävässä työssä.

Markku Monnonen
Turkuseuran puheenjohtaja

aikakone

Palstalla seurataan Koroisten aluetta entisaikaan ja nyt

Vähätalo, Kotivalo ja Sinitaivas

Vuoden 1993 kuvan keskivaiheilla takaosassa näkyy Hamaron Vähätalo, joka on edelleen Emmauksenkadun varrella. Talon etelään viettävällä rinteellä on pronssikautinen asuinpaikka. Kuvan etualan työmaan kohdalla on ennen sijainnut Hamaron Keskitalo, mutta se purettiin pois uudisrakentamisen alta.

Oikeassa reunassa näkyy Turun ylioppilaskyläsäätiön Kotivalon rakennusta, joka valmistui vuonna 1992. Kotivalo sijaitsee Emmauksenkatu 6:ssa ja Ritzinkuja 4:ssä. Kotivalossa on yksiöitä ja perheasuntoja yksi- ja kaksikerroksisissa rivitaloissa.

Kuvan keskellä on rakennustyömaa, johon vuotta myöhemmin nousi asumisoikeusasuntoja eli Vason Sinitaivas. Sinitaivaassa on kahdeksan rivitaloa, sekä yksi- että kaksitasoisia, ja ne sijaitsevat Emmauksenkatu 10:ssä ja Ritzinkuja 2:ssa.

Uudessa kuvassa näkyy pääosin Vason Sinitaivasta. Talon ollessa uusi, istutettiin Ritzinkujan varteen koivuja, jotka ovat jo reilusti ylittäneet kaksikerroksisen talon katon harjan.

Oikeassa reunassa näkyy edelleen Kotivalon kaksikerroksista rivitaloa. Iida Kiviluoma on asunut Kotivalossa kaksospoikiensa kanssa kaksi vuotta ja kertoo viihtyneensä oikein hyvin.

– Yhteisöllisyys on se, mikä luo viihtyisyyttä. Lapsia on paljon, joten aina löytyy leikkikavereita pojille. Päiväkoteja on alueella kaksi eikä alakoulutkaan kovin kaukana ole. Viereinen puisto on kiva ja rauhallinen. Kesällä kaikkien parasta on se, kun kaikki aikuiset ja lapset on yhdessä pihalla ja puuhastelee yhdessä kaikkea, kertoo Iida.

Hanna Nurmi

Lähteet
www.vaso.fi, www.tys.fi
www.varsinais-suomi.fi Muinaismuistoalueet ja -kohteet

Jaakko Lavaste

1993

Hanna Nurmi

2010

Löytyykö kokoelmistasi kuvia menneiden aikojen Koroisista? Mielenkiintoinen muutos voi tapahtua muutamassa vuodessa, siinä on jo kuvan ja tarinan paikka. Ota yhteyttä toimitukseen toimitus@koroinen.fi tai 050 572 2530.

Koroiset

Ilmestyy

Neljä numeroa vuodessa: vuonna 2010 helmikuussa, huhtitoukokuun vaihteessa, elo-syyskuun vaihteessa ja joulukuun alussa

Jakelu

6500 kpl, jaetaan kotitalouksiin ja yrityksiin seuraavissa Turun kaupunginosissa: Koroinen, Röntämäki, Halinen, Oriketo, Metsämäki

Julkaisijat

Halinen-Röntämäki -seura, Halisten omakotiyhdistys, Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys ry, Maarian seurakunnan Itä-Maarian alueneuvosto, Turun kristillinen opisto

Vastaava toimittaja

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi

Toimituskunta

Ann-Christin Antell, Jaakko Erola, Tytti Issakainen, Tapio Jokinen, Tuuli Kastemaa, Eija Leino, Timo Leinonen, Virpi Lummevuo, Hanna Nurmi, Dmitri Ovtchinnikov, Janne Pelttonen, Pertti Pussinen, Pirjo Ranti

Toimitus

toimitus@koroinen.fi

Kansikuva

Dmitri Ovtchinnikov

Ulkoasu

Janne Pelttonen

Painopaikka

Finepress Oy, Turku

Ilmoitusmyynti

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi Ilmoitustilaa on myös myytävänä Koroisten internetsivuille www.koroinen.fi

Ilmoitusaineistot

Valmis ilmoitusaineisto pdf-muodossa osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Ilmoituksen suunnittelu ja tekstiladonta

0,10 e/pmm, aineisto osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Maksuliikenne

Liedon Osuuspankki 471330-230411

Lehden vastuu

Ilmoituksen julkaisemisesta satuneesta virheestä lehden suurin vastuu rajoittuu ilmoituksen hinnan korvaamiseen. Lehti ei vastaa virheestä, joka aiheutuu esim. puutteellisesta tai virheellisestä ilmoitusaineistosta, puhelinvälityksessä tapahtuneesta väärinkäytöksestä tai epäselvästä käsikirjoituksesta.

Ilmoitushinnat

koko sivu	2310 e
puoli sivua vaaka	1150 e
puoli sivua pysty	1150 e
1/4 sivua	684 e
1/8 sivua	331 e
1/16 sivua	155 e
1/32 sivua	78 e

Alennukset

Vuosialennus 20% (neljä lehteä/vuosi)

joutsen-
merkki
tähän!

www.koroinen.fi

Koroinen juhlii ja soi 14.8.

On lämmin elokuun keskipäivä kun Koroistenniemen LUMO-keskuksesta kaajahtaa musiikkia ilmoille. Markkinahumua tiivistyy myyntikojuilla ja iloinen puheensorina käy koko alueella. Koroisten kyläjuhlat alkavat! Tervetuloa mukaan!

Koko perheen juhlien teemana on sadonkorjuu ja yhteisöllisyys, ja puuhaa ja ohjelmaa suunnitellaan kaiken ikäisille. Mm. luonnonmateriaalipajoja, elämystoimintaa, aikamatkailua, musiikkia, taidetta, käsitöitä, kulttuuria, ruokaa, koko perheen yhdessä olemista ja -kokemista. Tarkoituksena on jo alusta pitäen saada kyläjuhlilta jokavuotinen perinne, joka yhdistää alueen asukkaita sekä ylläpitää ja edistää Koroisten alueellista erityislaatuista. Kyläjuhlien pääpaikkana on vanha Ko-

roisten tila, nykyinen LUMO-keskus, mutta ohjelma-alue levittyy myös Maarian kirkkoon ja pappilaan. Tapahtuman on alustavasti suunniteltu kestävän puolesta päivästä iltakymmeneen.

Kaikki lähialueen asukkaat ja muutkin kiinnostuneet ovat tervetulleita osallistumaan juhlien järjestämiseen. Suunnittelukokouksia pidetään kerran kuussa LUMO-keskuksessa. Seuraavat kokoukset ovat 12.5. ja 2.6. klo 18. Tervetuloa tutustumaan ja ottamaan osaa yhteiseen tapahtumaan!

Koroisten kyläjuhlilla mukana mm. Turun Ammattikorkeakoulun LUMO-keskus ja ProNatMat-luonnonmateriaalihanke, Koroiset-lehti, Halinen-Räntämäki ry, Halisten omakotiyhdistys,

Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys, Maarian seurakunta, Turun kristillinen opisto, Koroinen Turun syntysija -kulttuuripääkaupunkihanke, Kahvila Koroinen, Konsan kulttuuri- ja perinneyhdistys, Raunistulan asuin-kiinteistöyhdistys, Opetuskoti Mustikka. Tule sinäkin!

Ideat pursuilevat kyläjuhlien suunnittelu- kokouksessa LUMO-keskuksessa. Seuraavat kokoukset 12.5. ja 2.6. klo 18.

Päivi Simi

Tule mukaan talkoolaiseksi tai näyttelijäksi! Ota yhteys 2011@koroinen.fi tai Hanna Nurmi 050 373 1031.

Koroinen-hankkeen esimakua päivällisillä

Kirkkoherrat Ivar Tallgren ja Heimo Rinne isännöivät yhteisvastuupäivällistä Maarian pappilassa sunnuntaina 7.3.

Ivar Tallgrenin yhteisvastuupäivälliset 1910–1920-luvun menu

Keitettyjä perunoita
Rosollia ja kastiketta
Suolasilliä
Graavikalaa
Maustettuja kurkkuviipaleita
Isoäidin lehtisalaattia
Kotijuustoa / ternijuustoa
Aladobia
Keitettyä kieltä

Possun niskapaistia / Lampaanpaistia
Nauris- ja lanttuhaudikkaita
Kokonaisena paistettua uunikalaa
Perunalaatikkoa

Varilimppua, voita
Kotikaljaa, piimää, maitoa
Pannukakkua ja luumukiisseliä

Kahvia, teetä, mehua
Pappilan hätävaraa / kermakakkua

Yhteisvastuupäivällisten vieraat saivat Maarian pappilassa sananmukaisesti esimakua siitä, mitä Koroinen – Turun syntysija -hanke tarjoaa kulttuuripääkaupunkivuonna.

Pöytä oli katettu 1900-luvun alkuvuosikymmenien ruokala-jeilla. Pitokokki Sirpa Rantala oli valmistanut vanhojen reseptien mukaan ruuat, jotka hemmottelivat ruokailijoiden makuhermoja. Tarjoilusta huolehtivat martat.

Ruokailun lomassa Ivar Tallgren, jota esitti Kauno Takarautio, kertoi perheensä saapumisesta Maarian pappilaan touku-kuussa 1887. Nykyinen kirkkoherra Heimo Rinne esitteli virkaveljensä toimintaa ja hänen perhettään vuosilta 1887 – 1936.

Pianisti Liisa Malmivaara ja viulisti Janne Malmivaara ravisivat yleisöä Jean Sibeliuksen musiikilla.

Päivällisvieraiden joukosta kuultiin myös kaksi yllätyspuheenvuoroa.

Räntämäkeläisen Matti Lehtikunnaksen äidinäiti, Emilia Löytty, oli aikoinaan Tallgrenien lasten rakastama lastenhoitaja. Lehtikunnas muisteli isoäitinsä vauhdikasta ja eloisaa tapaa kertoa satuja. Emilian esittäjänlahjat siirtyivät jälkipolvillekin. Muun muassa hänen pojastaan Kaarlo Marjasesta tuli tunnettu lausuntataiteilija.

Helsinkiläinen Irma Koskinen kertoi, miten Tyyni Haapanen tapasi ensimmäistä kertaa tulevat appivanhempansa, Ivar ja Jenny Maria Tallgrenin. Haapasesta tuli kielitieteilijä Oiva Tallgrenin puoliso. Hänet tunnettiin paremmin nimellä Tyyni Tuulio.

Koskinen on toimittanut kirjan Tyyni Tuulio – Nuoruusajan kirjeenvaihtoa. Päivällisiltä jäi kytämään pastori Katri Rinteen esittämä ajatus Tyyni Tuulio -illan järjestämisestä.

Ivar Tallgren aikoo kutsua vieraita yhteisvastuupäivällisille jälleen ensi vuonna.

Tytti Issakainen

Koroisten alueella tapahtuu 2010 Katso myös tapahtumien erillisiä ilmoituksia tässä lehdessä

TOUKOKUU

18.5. Halisilta klo 18–20 Halisten koulun pihalla, Maksuton, kaikille avoin.

22.5. Kevätmelonta Halinen-keskusta, klo 10–14. Osallistumismaksu 10/5 e. Ilmoittautuminen info@aurajoki.net.

24.5.- 18.6. Halisten koulun piirustuskilpailun näyttely Nummen kirjastossa (os. Töykkälänkatu 22), Maksuton, kaikille avoin.

25.5. Nummenpakan päivä. Nummenpakan koulussa avoimet ovet klo 17–18. Päätilaisuus klo 18–20. Maksuton, kaikille avoin.

Kesän aikana opastukset keskiaikaisessa Maarian kirkossa, Maunu Tavastin katu 2. Joissakin opastuksissa ”kirkon rakentaja” kertoo kirkon maalauksista.

KESÄKUU

1.6. Hamaron markkinat, klo 18–20, Räimän kentällä. Maksuton, kaikille avoin.

9.6. Yölaulajien linturetki, lähtö klo 22.30 Halistenkosken Myllärintuvalta. Max 30 osallistujaa. Oppaana biologi Emma Kosonen. Ilmoittautuminen Saara Markkulalle puh. 040 160 4026. Maksuton, kaikille avoin.

12.6. Yleiset onkikilpailut lapsille ja aikuisille, klo 9-14. Kilpailukeskus Aurajoen rannalla n. 150 m Halisten sillalta keskustaan päin. Osallistumismaksu aikuiset 10 e, alle 16-v ilmaiseksi.

13.6. Arkeologinen kävelyn klo 17. Kävely lähtee Halisten koskelta rautakautisiin kohteisiin Virnamäkeen, Komoisten kummuille, paluu lähtöpaikkaan, kesto n. 1½ tuntia. Kävelyn vetää arkeologi Ann-Christin Antell. Maksuton, kaikille avoin.

19.6. Vanhalinna-melonta klo 10–14, lähtö Halisista. Osallistumismaksu 10/5 e. Ilmoittautuminen info@aurajoki.net.

HEINÄKUU

2.7. Marianpäivän hartaus Koroisten ristillä klo 18, Kahvitarjoilu, maksuton, kaikille avoin.

13.7. Kasviretki meloen Halisista Aurajoen yläjuoksulle noin klo 17. Maksuton, kanoottivuokra, ilmoittautumiset etukäteen info@aurajoki.net.

ELOKUU

14.8. Koroisten kyläjuhlat, klo 12–22, Maksuton, kaikille avoin.

29.8. Maarian pappilan puutarhaa esittelevät ylipuutarhuri emeritus Arno Kasvi ja ”Suomen Linné”, Pehr Kalm, joka rakensi pappilan puutarhaa vuosina 1763–1779. Kahvitarjoilu, maksuton, kaikille avoin

22.–28.8. HALISTEN VIIKKO Joka ilta jotakin tapahtumaa, tarkemmat tiedot toukokuun lopussa www.koroinen.fi

Halisten koulussa teemana kotiseutu. ”Jaakko jututtaa”: viikon aikana kerätään vanhojen halislaisten tarinoita talteen. Vesilaitoksen esittely, joka alkaa Halistenkosken Myllärintuvalta. Linturetki Luontoretki Arkeologinen retki

28.8. Muinaistulien yö. Aurajoen yömelonta alkaa Halisten koskelta. Osallistumismaksu 10/5 e. Ilmoittautuminen info@aurajoki.net.

28.8. Kanslerinkävely Maaherran makasiinilta Liedon Vanhalinnaan, noin 11 km. Lähtö klo 18, paluu mahdollinen ilmaisella bussikuljetuksella Turkuun.

SYYSKUU

19.9. Turun päivän tilaisuus Halisten koskella, klo 11–15. Maksuton, kaikille avoin.

LOKAKUU

10.10. Maarian kirkkopyhä. Maksuton, kaikille avoin.

JOULUKUU

5.12. klo 16 Kulttuuripääkaupunki vuoden avaus: Jaakkojen virret Maarian kirkossa klo 16, Maunu Tavastin katu 2. Ensimmäisen suomalaisen virsikirjan tekijä Jaakko Finno, arkkipiispa Jakob Tengström ja runoilija-rovasti Jaakko Haavio kertovat virsistään. Maarian seurakunnan kuoroja. Vapaa pääsy, ohjelma 5 e.

12.12. Jouluhartaus Koroisten niemellä klo 18. Lyhtykulkeen lähtö Maarian kirkolta klo 17.30. Maksuton, kaikille avoin.

Hamaron Pallo valtasi kaukalopalloliigan mestaruuden 1985, kuvassa voittoisa joukkue: (takaa vasemmalta) Mertsu Mäkinen, Jarmo Rantala, Jarmo Turklin, Jari-Pekka Tamminen, Mika Kirveennummi, Pekka Salmi, Jyrki Laine ja Mika Mahnala, edessä Timo Turklin, Mika Uusikartano, Jukka Laine, Pekka Riski ja Tero Kiiskilä.

Hamaron Pallon tarina – lihaksia ja lottovoittoja

70-luvun lopulla ja 80-luvun alkuvuosina Raimon kentällä pelattiin innokkaasti kaukalopalloa ja jääkiekkoa. Ryhmä lähiympäristössä asuvia nuoria poikia kokoontui joka ilta kentälle pelaamaan ja heidän vanhempansa osallistuivat aktiivisesti kentän hoitoon ja ylläpitoon. Kun joukon taidot olivat vuosien tiiviin harjoittelun seurauksena kehittyneet siinä määrin, että mieli alkoi palaa kisailemaan muiden kanssa, tuli aika perustaa urheiluseura ja vakinaistaa toiminta. Tämän seurauksena syntyi 20.1.1984 Hamaron

Pallo-niminen urheiluseura, johon perustamishetkellä liittyi 22 iältään 15-25-vuotiaasta nuorta hamarolaista pelaajaa. Seuran tavoitteena oli tarjota järjestäytyneitä kuntoliikuntaa ja harrastustoimintaa lähialueen nuorisolle. Arvokkaana tukena ja kannustajana toimi laaja vanhempien tukiryhmä, jonka avustuksella mm. kerättiin rahaa toimintaa varten.

Tuoreen urheiluseuran toiminta oli hyvin vilkasta ja erilaisiin turnauksiin osallistuttiin aktiivisesti. Turussa järjestettiin 80-luvulla joka

talvi satoja kaukalopallopelejä, aluksi ulkokentillä pelaten ja myöhemmin myös halleissa. Kaukalopallo oli suosittu työpaikkaurheilun muoto, ja kauteen sisältyi monenlaisia yritysten järjestämiä turnauksia, kuten esim. Sampo-Cup ja SYP-Cup. Oma erikoisuutensa oli jokavuotinen Sampo-Cup:n yöturnaus, jota oteltiin viikonloppuna yöaikaan.

Urheilu- ja raittiusseura Gurut ry on ollut merkittävä kaukalopallon kehittäjä ja taustatekijä Turun seudulla. Guruihin kuului tuomareita,

jotka järjestivät turnauksia, valvoivat lajin kehitystä ja pelitapoja. Gurujen toimesta pelitapoja on tarvittaessa ”siistitty” ja turvallisuusnäkökohtia korostettu. 80-luvun lehtileikkeistä löytyy mm. maininta, että ”leikasuojat otetaan tästedes pakollisina käyttöön jo suunnitelmien takia”.

HaPan menestystarina

Heti seuran perustamisesta lähtien Hamaron Pallon menestys oli voimakkaan nousujohteista. Jo ensimmäisen vuoden Sampo-Cup:ssa HaPa oli vähällä hakata turnauksen voittajajoukkueen ja lehdistössä hämmästeltiin tuoreen juniorijoukkueen kykyä. Vuonna 1985 HaPa voitti kaukalopalloliigan mestaruuden Turussa, minkä jälkeen useita joukkueen pelaajia nimettiin Turun All Stars -joukkueeseen. Saman vuoden Sampo-Cupissa HaPa hakkasi loppuottelussa liikennelaitoksen joukkueen maalein 22-3! Yhteensä liigavoitto saavutettiin 5 kertaa vuosien 1985 ja 1994 välillä.

Kaukalopallon ohella seurassa on harrastettu aktiivisesti monia muitakin palloilulajeja. Alkuaikojista lähtien kesäohjelmaan on kuulunut Tossu eli kaukalossa pelattava jalkapallo. Lähinnä HaPan pelaajien tyttöystävistä muodostettu Tossun mimmi-joukkue voitti Turun piirin mestaruuden tässä lajissa kesällä 1985. Miehet pelasivat perinteistä jalkapalloa 5. ja 6. divisioonassa vuosina 1984-2003. Salibandy tuli vahvasti kuvaan mukaan 90-luvun puolivälistä alkaen ja jatkuu edelleen. Vuosien aikana seurassa on pelailtu myös lentopalloa, pesäpalloa, tikkaviestiä jne.

Kekseliästä varainhankintaa

Seuran talous on kautta aikojen perustunut vapaaehtoihin lahjoituksiin ja taloustyöhön, sillä virallisia avustuksia ja sponsoreita on ollut niukalti. Alkuvuosina tuloja saatiin kaupungilta vastineeksi Raimon kentän kunnossapidosta. Omakotiyhdistys on muutama kertaan palkinnut Hamaron Palloa osoituksena aloitekyvystä ja paikallisesta toiminnasta. Innovatiivisena rahastusmuotona voidaan pitää alkuaikojen perjantaista ”Vodka-lottoa”, johon pääsi osalliseksi 5 mk:n panoksella. Seuran pelaajat kiersivät joka viikko talosta taloon keräämässä osallistumisia ja toimittamassa lottovoittoja ja onnekkaille.

Hamaron Pallo tänään

Hamaron Pallo toimii aktiivisesti edelleen: pelaajia on mukana 30-40, joista 10-15 on alkuperäisiä perus-

tajajäseniä vuodelta 1984! Kaukalopalloa pelaa kaksi joukkuetta ja salibandyä yksi joukkue. Pelejä on viikoittain ja seura on mukana Turkuhalli-sarjassa ja ulkosarjassa. Seuran 20-vuotisjuhla vietettiin näyttävästi v. 2004 Maarian Mahdin majalla, jossa vanhat sekä vielä ruodussa olleet pelurit muistelivat menneitä ja jakoivat ansiomerkkejä. Nykyisin pelaajat eivät pääsääntöisesti enää asu Maarian kirkon kupeella eikä Raimon kentällä voi pelata kaukalopalloa kaukalon puuttuessa, mutta seuralle tunnusomaisen talkoohenki ja yhteisen liikuntaharrastuksen meininki jatkuvat vahvana. Seuran tulevaisuuden kohtalo jää nähtäväksi, sillä varsinaista junioritoimintaa ei ole, mutta tähän saakka uusien harrastajien on ”jäänyt koukkuun” riittävästi.

Tuula Manner

Sauli Forsman

Tämän kirjoituksen pohjana on haastattelu, jossa mukana olivat HaPa:n aktiivikonkarit Jari-Pekka Tamminen, Mika Uusikartano, Tero Nurminen sekä tukiryhmän edustajana Raimo Uusikartano. Mukana kuvassa on kolmesta kiinnityksestä omaksi saatu kaukalopalloliigan voittopokaali.

HUOLLOT JA KORJAUKSET
KAIKKIIN AUTOMERKKEIHIN.
MYÖS ILMASTOINTIHUOLLOT JA
DIAGNOSTIIKKATESTAUKSET.

AUTO-SALO

Kärsämäentie 4 Turku
Puh. (02) 2539 331

Harri Lehtilä Kuljetuksia jo 30 vuotta

www.lehtila.fi P.0400820485

Vaihtolavoja jätteiden kuljetuksiin, mullan, sepelin kuljetusta

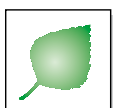
Puiden kaatoa sahakouralla

**Työkaluja
toiveiden
toteuttamiseen.**

Kysy pankista turvallista ja joustavaa
rahoitusta elämäsi eri tilanteisiin.

Tule paikallisosuuspankkiin. Se kyllä kannattaa!

LIEDON OSUUSPANKKI

Lieto, Hyvättyläntie 10, puh. 471 1400
Lieto, Aseman konttori, puh. 471 1450
Turku, Hämeenkatu 12, puh. 471 1470

www.liedonosuuspankki.fi

Kebabit, burgerit, salaatit...

TURUN VANHIN
KEBAB-RAVINTOLA

**KUNINGAS
KEBAB**

www.kuningaskebab.fi

Itäinen Pitkätie 90
ma-la 10.30-22.00
su 12.00-22.00
puh. (02) 235 4059

Linnunpöntöt tuovat helpotusta asuntopulaan Halisissa

Luonnon monimuotoisuutta lisätään Halisissa jakamalla linnunpönttöjä ja perustamalla ketoja.

Halisten koulun pihalla kävi vilse huhtikuun toisena lauantaina, kun Halisissa asuvat biologit **Johanna Lampinen** ja **Tomi Laukka** jakoivat Halisten asukkaille ilmaisia linnunpönttöjä. Valittavana oli talitiaisen, sinitiaisen tai kottaraisen pönttöjä. Kaiken kaikkiaan pönttöjä jaettiin nelisenkymmentä. Jaettavista pöntöistä oli tiedotettu etukäteen mm. KoroiSet-lehdessä ja Nummenpakan koulun oppilaille ja heidän perheilleen.

Kysymyksessä on yhteisöhanke, jonka tarkoituksena on lisätä luonnon monimuotoisuutta kaupunkiympäristössä yksinkertaisin ja edullisin keinoin: hankkimalla pönttöjä kolopesijöille sekä muuttamalla muutama piha-alue nurmikosta kedoksi. Työt tehdään talkootyönä Halisten asukkaiden kesken.

Hankkeen toteuttaja on Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy ja se saa EU-rahoitusta Varsinais-Suomen liitolta ja osan tuesta Turun kaupungilta.

Hankkeen myötä Halisten asukkaat voivat vaikuttaa omaan elinympäristöönsä, tutustua naapureihin ja herättää muutenkin ihmiset seuraamaan ympäristöään.

Linnunpöntöt tulee puhdistaa kerran vuodessa

Myös Halissa asuva **Airon** perhe oli saanut tiedon pöntöistä Nummenpakan koulun kautta. Talitiaisen pöntön varannut **Akseli Airo** ei itse päässyt pönttöä hakemaan, mutta onneksi äiti ja pikkusisko **Amanda** pääsivät paikalle.

Äiti **Riina** Airon mukaan koko perhe seuraa tarkasti, muuttaako pönttöön uudet asukkaat.

Toinen hankkeen vetäjistä Johanna Lampinen kertoi, että pönttöjen asettamiselle alkaakin olla jo kiire. Edellisellä viikolla oli jaettu osa pöntöistä ja niihin oli saatu melkein heti uudet asukkaat.

Pönttöjen hakijat saivat mukaansa myös ripustus- ja käyttöohjeet. Tärkein ohje ehkä on, että pöntöt on puhdistettava kerran vuodessa, sillä kirput ja väiveet talvehtivat vanhoissa pesissä ja heikentävät uuden poikueen kuntoa.

Halisten uusille linnunpöntöille on tarvetta, koska kolopesijöillä on jatkuvasti puutetta pesäpaikoista, sillä nykyään metsät ovat usein niin tehokkaassa talouskäytössä, ettei niissä juurikaan ole lahopuita ja niiden myötä sopivia luonnonkoloja.

Kedot katoamassa

Pihoilla ja puistoissa suositaan nykyään lyhyeksi leikattuja nurmikoita, jotka ovat biologisessa mielessä epäluonnollisia ja köyhiä eliöyhteisöjä.

Kedot ovat kuivia niittyjä, joilla on monipuolinen kasvilajisto ja siellä viihtyvät monenlaiset hyönteiset, kuten päiväperhoset. Ketojen säilyminen vaatii maa-

Eihab Zarroug aikoo ripustaa talitiaisen pöntön parvekkeelle. Uuden pöntön omistaja sai mukaansa myös ripustus- ja hoito-ohjeet.

perän köyhdyttämistä, jotta voimakkaammat kasvit, kuten koiranputki ja erilaiset heinät, eivät pääse syrjäyttämään ketokasveja.

Entisaikoina tästä ravinteidenpoistosta ja tallauksesta huolehtivat laiduntavat eläimet. Maatalouden muutosten seurauksena kedot ovat monin paikoin kasvaneet umpeen ja hävinneet, ja samalla niiden arvokas kasvilajisto on käynyt uhanalaiseksi. Arvokkaimpia ketoalueita pyritään nykyään ylläpitämään niittämällä.

Käytännössä kedon perustaminen tapahtuu siten, että

perustettavalta kedolta lopeetaan ruohon leikkaaminen ja siihen istutetaan ketokasvien taimia tai kylvetään niiden siemeniä. Lajeja voisivat olla mm. keltasauramo, hirvenkello, ketokaunokki, ketoneilikka, heinäratamo, nuokkukohokki ja mäkiminttu.

Johanna ja Tomi perustavat tänä keväänä talkoovoimin pari ketoa Halisiin. He antavat asiasta mielellään lisätietoja sähköpostilla:

johlampi@gmail.com tai tomi.laukka@gmail.com.

Ann-Christin Antell

Johanna Lampinen neuvoa Amanda ja Riina Airoille, kuinka linnunpönttö puhdistetaan.

www.lassila-tikanoja.fi

L&T:n Nelilokeropalvelun avulla lajittelu ja kierrätys on vaivatonta. Kokeile niin huomaat!

Jura Nurminen

Johtajapalaveri leirinuotiolla

Koroisten Ritarit – erätaitoja ja ritariperinteitä

Koroisten Ritarit on vuonna 1953 perustettu partiolippukunta, joka toimii Raunistulassa ja Pallivahassa. Jäseniä lippukunnassa on nykyään hieman alle sata ja ”vanhoja partoja”, entisiä aktiiveja saadaan mukaan avuksi tapahtumiin. Olemme Maarian alueen ainoa poikalippukunta. Toimintamme on moniin muihin lippukuntiin verrattuna hieman erilaista, koska

käyttämämme suoritusohjelma perustuu itse suunnittelemaamme erätaitoja painotta-vaan järjestelmään, jota myös Suomen Partiolaiset käytti aikoinaan virallisena ohjelmana. Kyseessä ei ole kuitenkaan vain solmuja opetteleva joukko metsän poikia, vaan tarkoitus on saada nuoret ja vanhemmatkin oppimaan tietoja ja taitoja, joista on hyötyä läpi elämän.

Toiminnallemme ominaista on eräretkeily niin lähimetsissä ja -soilla, kuin Lapin tuntureilla. Siihen meillä onkin oivalliset mahdollisuudet. Lippukunnalla on oma kämpä Maskussa ja Karigasniemellä Lapissa. Retket ovat olleet aina suosittu osa toimintaa. Mikä onkaan hienompaa, kuin raskaan koulutai työviikon päätteeksi nostaa reppu selkään ja lähteä vaikka

vain päiväksi sopivaan paikkaan nuotion ääreen. Siinäpä hyvässä seurassa voidaan joko vain viettää aikaa keskustellen tai opetella uusia asioita.

Ritariperinteemme ovat herättäneet niin ihmetystä kuin huvittuneisuuttakin muissa lippukunnissa. Kun partiolainen saavuttaa suoritusohjelmassamme ylimmän tason, hänet salaisin menoin lyödään ritariksi. Erilaiset ritaritavat leireillä, retkillä ja tapahtumissa antavat aivan omanlaisensa mausteen verrattuna muihin lippukuntiin. Koroisten Ritarit tarjoaa jäsenilleen hauskoja ja mielenkiintoisia tapahtumia. ”Ole hauska” onkin käyttämämme muunnos partiotunuksesta.

Vaikka erätaidot ja ritariperinteet ovatkin kovin näkyviä osia toiminnassamme, ovat ne vain keinoja partio-ohjelman toteuttamisessa. Pääasia ei kuitenkaan unohdu. Asioiden

oppiminen tekemisen ja jopa leikin kautta on helpompaa kuin tylsä puurtaminen. On paljon hauskeempaa olla ulkona puuhastelemassa, kuin vain istua kotona tai kahvilassa pöydän ääressä.

Koroisten Ritarit pyrkii toiminnallaan näyttämään, että hauskaa voi olla ilman nykyvempaimia. Samalla koulutus antaa tiedollisia, henkisiä ja taidollisia kykyjä, joista on apua koko elämän ajan. Taitojen lisäksi partiosta saa halutessaan koko elämän mittaisen harrastuksen. Jos olet kiinnostunut partiosta, olet sitten juuri koulusi aloittanut, tai vanhempi, ota yhteyttä, meiltä löytyy mukavaa tekemistä kaikenikäisille.

Jura Nurminen

Jura Nurminen

Maarian Kämmevät

Maarian Kämmevät

Maarian Kämmevät

Maarian Kämmevät on 60 vuotta täyttävä perinteinen tyttölippukunta, jonka toiminta on siis aloitettu jo 1950-luvulla Raunistulan seurakuntatalolla. Nykyään Kämmevät kokoontuvat Raunistulassa, Halisissa, Runosmäessä ja Pallivahassa. Lippukunta on Maarian seurakunnan alueella toimivista lippukunnista suurin ja Kämmeköitä onkin tällä hetkellä 185.

Maarian Kämmeköissä toimii neljä sudenpentulaumaa (7–9-vuotiaat), neljä seikkailijavartiota (10–12-vuotiaat), neljä tarpojavartiota (12–15-vuotiaat), kolme samoajavartiota (15–17-vuotiaat) sekä yksi vaeltajaryhmä (18–22-vuotiaat). Viikoittain kokoonnutaan kaikilla koloilla. Viikoittaisen toiminnan lisäksi Kämmevät käyvät aktiivisesti retkillä, leireillä, partiotaitokilpailuissa sekä muissa tapahtumissa.

Lippukunnan juhliessa kuudetakymmenettä toimintavuottaan 2010, järjestetään lukuisia erilaisia tapahtumia. Juhlavuosi avattiin koko perheen talviriehalla ja Muistelemispäivää vietettiin helmikuussa. Partioviikolla johtajisto juhli Pyhän Yrjön gaalassa ja lippukunta osallistui perinteiseen partiolaisten kevätparaatiin. Juhlavuosi huipentuu kesäleiriin sekä pääjuhlaan lokakuussa. Elokuussa Maarian Kämmevät ovat näkyvästi mukana Koroisten kyläjuhlan järjestelyissä.

Maarian Kämmevät toivottavat kaikki uudet jäsenet tervetulleiksi mukaan toimintaan!

Henna Einola

Maarian Tähdät ry

Maarian Tähdät on virkeä sekalippukunta, joka toimii Pohjois-Maarian alueella. Kokoonnumme kolollamme joka sijaitsee Kotimäen seurakuntatalon alakerrassa Jäkärlässä. Jäseniämme asuu Jäkärän, Moision, Yli-Maarian ja Ruskon alueella. Lippukuntamme Maarian Tähdät on perustettu vuonna 1981 ja kohta kolmen vuosikymmenen aikana toimintamme on ehtinyt vakiintua monipuoliseksi ja erähenkiseksi. Toiminnassamme noudatamme Suomen Partiolaisten partio-ohjelmaa ja pidämme tärkeänä peruspartio toimintaa erätaiteineen ja retkineen, joita tehdäänkin ympäri vuoden. Sekalippukuntana toiminnassamme on mukana sekä poikia ja tyttöjä, iältään 7-vuotiaista koulunsa aloittaneista ylöspäin.

Tarjoamme mielekästä ja haastavaa partio toimintaa kaikille ikäkausille. Tänäkin vuonna olemme järjestäneet mm. talvileirin, monia lyhyempiä retkiä, muutamia vaelluksia ja tulevaisuudessa siintää lippukunnan oma kesäleiri heinä-elokuun vaihteessa. Osallistumme tänäkin vuonna perinteiseen Partioparaatiin. Tärkeinä tiedotuskanavina toimivat nettisivumme sekä lippukuntalehti Jyvätipu, joka viettää tänä vuonna 25-vuotis synttäreitään. Toimintaan pääsee mukaan ottamalla rohkeasti yhteyttä lippukuntaan, mahdollisuuksia on monia ja osallistua voi vaikka aikaa olisikin rajoitetusti.

Kris Loimaala

Kris Loimaala

Koroisten Sarpiot ry

Koroisten Sarpiot on Hepokullan seurakuntatalolla toimiva pieni tyttölippukunta, joka on järjestänyt partio toimintaa tytöille vuodesta 1978 lähtien. Tällä hetkellä jäsenmäärä on hieman alle 60.

Sarpioilla on tällä hetkellä toimintaa kaikille ikäkausille sudenpennuista vaeltajiin uuden partio-ohjelman mukaisesti.

Perinteiseen vuosittaiseen toimintaamme kuuluvat mm. talvileiri, kesäleiri ja jouluretki. Lisäksi jokainen ryhmä retkeilee omilla retkillään ja järjestämme erilaisia mm. varainkeruutempauksia sekä muita tapahtumia. Perinteet ja niiden vaaliminen ovat tärkeitä lippukunnallemme.

Taustayhteisönä on Maarian seurakunta. Yhteistyötä teemme seurakunnan muiden lippukuntien kanssa säännöllisesti.

Lisää tietoa: lippukunnanjohtaja Jenni Mikkonen, puh. 040 5796 906 tai s-posti: jenni.p.mikkonen@gmail.com.

Jenni Mikkonen

Hanna Nurni

Koroisten Sarpiot osallistui huhtikuun lopussa järjestettyyn partioparaatiin.

Maarian Partio-yhtymän lippukunnat:

Maarian Kämmevät

Sanna Suominen (lippukunnanjohtaja)
P. 041 4343 981
tyttölpk
sanna.suominen@gmail.com

Koroisten Ritarit

Miikka Lammela (lippukunnanjohtaja)
P. 040 5665 438
poikalpk
www.koroistenritarit.fi
lpkj@koroistenritarit.fi

Koroisten Sarpiot

Jenni Mikkonen (lippukunnanjohtaja)
P. 040 5796 906
tyttölpk
www.koroistensarpiot.fi
jenni.p.mikkonen@gmail.com

Maarian Tähdät

Kris Loimaala (lippukunnanjohtaja)
sekalpk
www.maariantahkat.fi
unikob@gmail.com

SAROKAS
Taito • Palvelu • Asiantuntemus

10 KM ERÄT :

TERASSILAUTAA
28x95, ruskea, vs **110 m**
28x120, vihreä **119 m**

Lunawood 26x117, lämpökäsittely, II-laatu **170 m**

TERASSIKAUSI- AVATTU

MISA
Misa 20 PUU-KIUAS

379,-

MISA
Uusi PIHA-KEITTIÖ

495,-

Härnä Air KIUASHORMI
3340 mm

495,-

suoraan varastosta!

MELTEX VALOKATE
1 mm, 1060x2500 mm
1060x3500 mm

6⁹⁰ m²

TIKKURILA
Valtti PUUÖLJY **23⁹⁰**
2,7 l (10,93/l)

Valtti KALUSTE-ÖLJY **12⁹⁰**
1 l

Pakkasen kestävä TERASSILAATAT
harmaa 30x30 **13⁹⁰ m²**
31x31 3 väriä **23⁵⁰ m²**

Polttolaitoksenkatu 17, Turku. Puh. (02) 2752 050. Ark. 8-18, la 9-14.

Leaf on ja pysyy Laku vaihtui liikuntaan

Miltä tuntuisi sauna Sisu-saunassa, pelata Leijona-Areenalla tai istua Tupla-katsomossa? Kaikki tämä ei ole kaukana, vain parin sadan metrin päässä Turun Kärsämäessä. Makeistehdas Leafin vanhoissa tiloissa toimii nimittäin nyt uusi liikunta- ja vapaa-ajan keskus koko perheelle.

Samassa salissa, missä lakupötköt ennen liikkui hihnalla hillitysti, raikaavat lasten riemu ja pelaajien kannustushuudot. Puttaapa joku golf-pallojakin, vaikka ennen Leaf Areenan tiloissa putattiin vain lakua ja muita karkkeja.

Nyt entisessä lakritsisalissa sijaitsevat kolme sisäpelikenttää, kuntosali ja edustussaanat ulkoporealtaineen. Kokoustilat riittävät aina 30-40 henkilön ryhmille. Golfia voi pelata sisälyöntihallissa, simulaattorissa, lähipelialueella tai minigolfraadalla. Jannon ja nälän voi sammuttaa kahvila-ravintolassa tai sen terassilla, joissa on A-oikeudet. Lasten tarpeisiin vastaa KIDS-lastenmaailma, missä lapset voivat leikkiä ja peuhata vapaasti.

Täysimittaisilla kentillä voi pelata salibandyä ja fut-salia. Niillä voi myös järjestää sarjatason pelejä ja turnauksia. Sen jälkeen saunaan, porekylpyyn ja ä vot!

Leafin vanhan makeistehtaan kiinteistö on kokonaisuudessaan 45000 neliömetrin kokoinen ja siitä Leaf

Areenan käytössä on 7000 neliötä. Muissa 38000 neliön tiloissa toimii yli 100 pientä ja keskisuurta yritystä. Leafin tehtaiden lopettua toimintansa on alueen tiloille löytynyt nopeasti uudet käyttäjät.

Yksi niistä on Leaf Areena, jonka eri tilat on nimetty tehtaan kunniakkaan perinteen mukaan. On Sisu-edustussalissa, Tupla Areena, Jenkki Areena ja Leijona Areena.

–Meitä oli neljä miestä, ja löimme päämme yhteen ja mietimme, että tällaiselle toiminnalle olisi kysyntää, sanoo Areenan toimitusjohtaja **Pasi Kuutti**, joka itsekin pelaa golfia ja jolla on kaksi pikkuarkkitehtia, 7- ja 12-vuotiaat, lasten maailman suunnitteluun kotona. Tosin tutustumisretkellä käytiin

Leaf Areenan toimitusjohtaja Pasi Kuutti vakuuttaa, että hänellä on maailman hauskin työ. – Työaikana voi heitellä vaikka palloja, hän nauraa. KIDS Areenan suunnittelussa autoivat omat lapset Aku ja Iina.

myös pääkaupunkiseudulla, missä koko perheen liikuntakeskuksia on useampia.

Pasi Kuutti kuitenkin uskoo että suunta on oikea ja hankkeen nielemät parin miljoonan investoinnit tulevat hyvinkin nopeasti takaisin.

Keskus aikoo myös panna lisää seniori-ikäisiin, sillä teräspanterit haluavat pitää kuntonsa hyvänä mahdollisemman pitkään. Nyt jo senioreille tarjotaan aamu-

jumppaa ja kuntosalia sekä golfia.

– Ryhmäliikuntaan päin ollaan menossa, sanoo Kuutti.

Kuutti toimi aiemmin Herrankukkaron operatiivisena johtajana Rymättylässä, joten kokemusta matkailualalta ei puutu.

Lähellä sijaitseva Impivaaran uimahalli ja sen uudisrakentaminen eivät Kuutin mielestä ole suuri kilpailija. Sen sijaan Turus-

ta kysytään yhä enenevässä määrin erilaisia matkailupaketteja. Näihin Leaf Areena voi vastata.

Hypi ja pompi!

Lakritsilinjan tiloihin rakennetulla KIDS-lastenmaailma on unohtumaton elämys lapsille. Lapset voivat hyppiä ja leikkiä 1400 neliön tiloissa ja jotkin lasten laitteet ovat jopa yli viisi metriä korkeita.

Lasten Areenan teema on

viidakko-henkinen. Seikkailuareenalla on pallotykkareena, tavallisia ja kierreliukumäkiä, seikkailuputkia, kiipeilytorni sekä useita pompulinnoja. Lisäksi kiipeilyä voi kokeilla kiipeilyseinillä.

Pienemmätkään lapset eivät jää jalkoihin, sillä alle 3-vuotiaille on varattu oma leikkialueensa pallomerineen, liukumäkineen ja kiipeilymahdollisuuksineen.

Ken tästä ovesta käy, saa kaiken läskin heittää. Leaf Areenalla voi jumpata, käyttää kuntosalia, golfata tai vaikka riekkua Lasten maailmassa.

Leaf Areenan kuntosalia luotsaa Kirsi Ahonen, 10-kertainen keihäänheiton Suomen mestari.

MONIPUOLINEN LAATUVALIKOIMA

PIKKUHERKUISTA REILUIHIN RUOKA-ANNOKSIIN!

- VEIKKAUS
- OLUTTA MUKAAN JOKA PÄIVÄ
- MYÖS KALASTUSLUVAT MEILTÄ!

TERVETULOA!

Aukioloajat: ma – pe 8–21, la 10–22, su 11–22

GRILLI JA ELINTARVIKEKIOSKI
HALISTUPA
Emmauksenkatu 1, p. (02) 253 9564

RAKENNUSLEVYJÄ vuodesta 1970

Luotettavaa ja hyvää palvelua, nopeasti ja ammattitaidolla

Sahaus-
palvelu

LEVY-JAATI OY

14.5.

Autokatu 2, Turku puh. 253 9200, fax 277 0990
email: levy-jaati@pp.nic.fi

Avoinn ark. 8–17

Erja Ekholm

Lasten Maailman menoa valvoo Tiikeri, mutta oikea lapsenvahtikin on tilattavissa.

Käytettävissä on myös tarvittaessa lastenhoitaja, jos vanhemmat haluavat pelata häiriöttä. Lapset saa ikään kuin ”parkkiin” pari tunniksi.

Lasten maailmassa voi myös järjestää KIDS-synttäreitä. Areena tarjoaa juhlien järjestämiseen useita teemoja. Vaihtoehtoksi voi valita myös esimerkiksi sähly- ja minigolf-synttäreitä.

Lasten sisähuvipuistoista on ylipäättään tullut kannattavaa liiketoimintaa. Lounais-Suomessa on jo useita sisähuvipuistoja. Turun kaupungin maksuttomat Liikunnan Ihmemaat ovat vetäneet vuodesta 2003 alkaen sunnuntai-iltapäivisin paljon lapsia ja vanhempia. Uusi tulokas on nyt Leaf Areena.

Liiku ja sauno!

Leaf Areena tarjoaa harjoitusmahdollisuuksia myös golfin harrastajille. Golf-simulaattori, lähipelialue ja puttirata ovat hyvä lisä silloin, kun ei ole mahdollisuutta pelata oikealla golf-kentällä. Lisäksi kuntosalilla on erityisesti golf-fareille suunnattuja kuntolaitteita. Myös 9-reikäinen minigolf-rata tarjoaa mahdollisuuden tutustua golf-harrastukseen.

Leaf Areenan golf-simulaattorin avulla golfin pelaamiseen tulee aivan uutta jännitystä. Käytössä on Sports-Coach GPS- golfsimulaattori. Simulaattorissa on yli 40 eri kenttää, joissa on mukana myös Suomen kenttiä. Yritystapahtumien yhteyteen järjestetään tarvittaessa golf-opastusta.

Kuntosalissa on David-kuntolaitteet ja Human Sport-laittekokonaisuus, mikä on aivan uutta Turussa. Kuutin mukaan tämä laitteisto tehoaa erityisesti keskivartaloon, mikä on hyvä muistaa näin bikinikauden alla. Kuntosalilla on tarjolla myös Personal Trainer, Tyky-kuntoutuspalveluja ja siellä tehdään kuntotestauksia.

Lisäksi Leaf Areenan

kahvio sekä Lastenmaailma on varustettu Internet-yhteyksillä. Kahviossa on myös televisio, lehtiä sekä biljardi-pöytä.

Leaf Areenan saunatilat tarjoavat löylyt 30-40 hengen ryhmille. Vanhaan tehdasmiljööseen rakennettu saunatilat on varustettu kattoterassilla, jossa on ulkoporealtaat. Niistä on nauttavalta näkymä vanhalle suklaatehtaalalle.

Makea tulevaisuus

Suklaatehdastakin varten on suuria suunnitelmia. Onpa puhuttu uudesta hotellista ja kaksikerroksisista rivitaloista lähistölle. Alueelle ollaan laatimassa uutta kaavaa, joka mahdollistaisi asuntojen rakentamisen. Vieressä on vielä viiden hehtaarin metsikkö kaavoittamatta. Kaikkiaan tilaa olisi lähes tuhannelle asukkaalle.

Leafin perinteet ovat kunniakkaat. Jo vuonna 1899 perustettiin paikall-

le karamellikauppa, jonka nimi muutettiin vuonna 1910 Hellakseksi. Vuonna 1932 Heikki Huhtamäki osti Hellaksen ja sen nimeksi tuli Huhtamäki-Hellak. Sota-aika sokeripulineen koettelivat toimintaa, mutta johtivat myös uuteen tuotekehitykseen. Kehitettiin puusiirappi, joka oli Xylitolin esiaste.

Sitten tulivat – ah niin ihanat! – Skottitoffee ja Jenkki-purukumi ja vuonna 1975 syntyi viimein Xylitol-Jenkki. Leafiksi Hellak muuttui vuonna 1989. Vuosisadan vaihteessa hollantilaiset ostivat Leafin ja hajauttivat tuotannon. Vain Auraan jäi tuotantolaitos ja Sisä. Suomalainen!

Vaikka vanhaa Leafin makeistehdasta ei enää olekaan, alueella on kuitenkin hyvin makea tulevaisuus eikä tulevilla asukkailla ole kovin pitkä matka harrastamaan!

Erja Ekholm

Leafin arkisto

Aku ja Iina Kuutti täydessä touhussa.

asunnot.A

Suoraan Lemminkäisen uusiin koteihin.

Uutta!

Jatkamme Jaanipuiston rakentamista!

Jaanipuistossa on jo valmiina kolme tyylikästä rivitaloyhtiötä ja sama yleisilme jatkuu tässäkin, nyt ennakkomarkkinoinnissa olevassa yhtiössä. Uudet kodit ovat valoisa, avaria ja toimivia sekä sopivat erikokoisille perheille. Tontille rakennetaan viisi rakennusta, joissa kaksitasoisia huoneistoja yhteensä 19. Asuntokohtainen puulämmin varastotila ja autokatospaikka kuuluvat hintaan. Nyt voit varata perheellesi unelmiesi kodin. Rakennustyöt voivat alkaa heti kun saamme riittävän määrän varauksia, rakentaminen kestää noin vuoden.

As Oy Turun Ahokaunokki

Tähtimökäti 13, 20540 Turku

Huoneistotyytit ja hinnat alkaen
3h+k+s 87,5-88 m²
3-4h+k+s 98-99,5 m²
5-6h+k+s 118,0 m²

Myyntihinta alk.
153.100
166.600
200.600

Velaton hinta alk.
240.600
264.600
318.600

Palmberg TKU Oy
Rauhankatu 11 A, Turku, puh. 02071 58888
Asuntomyynti palvelee ark. 9.30-16.00
asuntomyynti.turku@lemminkainen.fi

Lemminkäinen
Paras tapa rakentaa

Puheluhinnat 020-alkuisin numeroihin ovat: lankapuhelimesta 8,21 snt/puhelu + 6,9 snt/min tai matkapuhelimesta 8,21 snt/puhelu + 16,9 snt/min (sisältäen alv 22 %).

Hyvät neuvot. Vahva kasvu. Henkilökohtaisen suunnitelman avulla säästösi kasvavat paremmin.

Soita Asiakaspalveluumme 0200 3000 (pvm/mpm)
ma–pe 8–20.

Teemme sen mahdolliseksi

nordea.fi

Nordea

Nordea Pankki Suomi Oy

Kevätsiivouksen jätteet Topinojan jätekeskukseen!

Topinoja palvelee normaalien aukiolojen lisäksi touko–syyskuussa joka kuukauden ensimmäisenä lauantaina klo 9–14. Kesäkausi avataan tänä vuonna 8.5. ympäristötalkoiden merkeissä!

Topinojan jätekeskus, Pitkäsaarenkatu 7, Turku
Avoinna arkisin klo 6.30–21.00 ☎ 020 728 2130.

Lajittele jätteet kierrätykseen ja hyötykäyttöön!

Materiaalina kierrätettävät jätteet ilman maksua:

- keräyslasi, -metalli, -paperi ja -kartonki
- suurikokoinen metalliromu
- tiili- ja kiviaines, pienet puhtaat maakuormat, hiekoitushiekka

Energiatuotannossa ja muutoin hyödynnettävät:

- puhdas puujäte, risut ja kannot (otetaan maksutta vastaan)
- pintakäsitelty puujäte 7,50 e/m³
- ikkunalasi: puitteeton maksutta, muuten 2,50 e/ruutu
- saniteettiposiini: lavuaarit 5 e/kpl, wc-tuolit 10 e/kpl
- huonekalut: suurikokoiset 12,50 e/kpl, pienet 7,50 e/kpl
- energijäte (esim. likaiset pahvit, styroksi, pakkausmuovit, muoviset ruukut, kanisterit ja huonekalut) 18 e/m³
- sekalainen rakennus- ja siivousjäte 24 e/m³

Loppusijoitettava kaatopaikkajäte: 24 e/m³

Ongelmajäte sekä sähkö- ja elektroniikkaromu otetaan kotitalouksilta vastaan maksutta!

Tarkemmat lajitteluohjeet verkkosivuilta sekä TSJ:n palvelunumerosta ma–pe klo 9–16, (pvm/mpm)

Köyhyyttä ja kukoistusta

Prusin tila perustettiin Mikael Agricolan aikaan yli 450 vuotta sitten. Entisen Prusin peltoja halkoo nyt Vanha Tampereentie ja tieluksilla kohoavat muun muassa Farmoksen tehtaot, Turun kristillinen opisto ja laajat omakotitaloalueet.

Prusin talon värikäs historia – osa 1

Prusin vinttikamarin ovi vuodelta 1794. Ovi on 123 cm korkea ja 79 cm korkea. Oveissa on kaksi poikki-pienaa. Sen on maalannut Prusin isäntä Matti Simonpoika (1777–1822) ollessaan 17-vuotias. Ovi on nykyisin Suomen Kansallismuseon kokoelmassa, jonne sen lahjoitti Prusin emäntä Emilia Marjanen vuonna 1914.

Räntämäen kylässä oli ennen vuoden 1557 tilajakoa vain kaksi taloa. Näistä toinen oli pappila. Jaossa syntyneet osat talot saivat myöhemmin nimet Räämä ja Prusi. Kaikki kolme taloa sijaitsivat lähellä toisiaan alueella, missä vieläkin on Maarian kirkko ja pappila. Räämän ja Prusin taloja ei ole enää.

Prusin talossa harjoitettiin maatalouden lisäksi myös majoitustoimintaa. Ainakin vielä 1900-luvun alussa oli tapana, että pohjoisesta Turun markkinoille matkaavat yöpyivät Prusin talossa. Prusin emäntä keitti matkalaisille maksusta kahvia, johon he saivat kaataa omaa viinaa joukkoon ja tehdä näin ”kahviplöröä”.

Oikeusriitoja 1600-luvulla

Vuonna 1627 Maarian kappalainen kanteli Turun tuomiokapituliin siitä, että Prusin talon emäntä **Maisa Yrjänäntytär** oli turvautunut katoliseen tapaan synttää kynttilä alttarilla saadakseen onnea tulossa ole-

vaan vasikan synnytykseen. Tuomiokapituli tulkitsi tämän moitittavaksi taikauskoksi. Tämän johdosta vaimo määrättiin seisomaan seuraavan jumalanpalveluksen aikana kirkon ovella ja saamaan sinne nuhteet saarnatuolista.

Kymmenen vuoden kuluttua tästä, vuonna 1637, isäntä **Pekka Tuomaanpoika** haastoi Maarian kirkkoherra **Maunu Schradeuksen** käräjille sillä perusteella, että kirkkoherra oli kohdellut häntä väärin ja jopa vieneen häneltä luvatta lampaan. Kirkkoherra kykeni kuitenkin osoittamaan kanteet aiheettomaksi ja esitti vuorostaan vaateen siitä, että talo tulisi siirtää kauemmas pappilassa tulipalon vaaran takia. Asiaa tutkimaan asetettu lautakunta määräsi talon purettavaksi.

Talo saa uuden nimen ja paikan

Pekka Tuomaanpoika ilmeisesti purki talon pappilan läheltä ja rakensi uuden talon kauemmas, paikalle, jos-

Vinttikamarin oven pienapuoli. Oveen on kuvattu kahleissa oleva paholainen, kaksi sotilasta ja koiria. Lisäksi oveen on kirjoitettu ”Täl seiso Bälsebubb”.

sa se sijaitsi seuraavat 350 vuotta aina lopulliseen purkamiseensa asti. Paikka oli Vanhan Tampereentien varrella nykyisen Prusintien etäisemässä päässä kirkosta katsoen.

Talo sai nimekseen Prusi 1700-luvun alun isännältään, joka silloin oli nimeltään **Brusius Antinpoika**. Talo oli hänen jälkeensä varsin varakas. Vuonna 1747 siirtyi puolet Prusin talosta perinnön kautta **Henrik Martinpoikalle**. Toisen puolen talosta osti **Taneli Juhaniinpoika** seuraavana vuonna. Hänen vaimonsa oli nimeltään **Liisa Matintytär**.

Yhteisomistus purettiin vuonna 1755, kun Taneli osti koko talon itselleen. Taneli oli syntynyt 1706 ja hän kuoli 1787. Prusin talon hän luovutti pojalleen **Simolle** 1766, joka kuoli vuonna 1794. Sen jälkeen talosta vastasi Simon vanhin poika, vuonna 1769 syntynyt **Juhani**.

Juhani lahjoitti talon syytinkiä vastaan vuonna 1814 nuorimmalle veljelleen, vuonna 1777 syntyneelle **Matille**, joka isännöi Prusin taloa kuolemaansa saakka 1822. Matti Simonpoika oli talonpoikaistaiteilija, joka oli myös taitava puutöissä. Hänet nimitettiin vuonna 1812 valvoamaan puuseppänä Maarian kirkon korjausrakentamisia.

Prusin talo joutuu velkaongelmiin

Matilla ja hänen vaimollaan **Maria Juhaniintytärellä** oli viisi lasta, joista nuorin oli vasta kolme vuotta, kun Matti kuoli 45-vuotiaana vuonna 1822. Matin sisaren Maria Simontytären mies **Henrik Iso-Simola** toimi lasten huoltajana. Iso-Simola kuoli vuonna 1834, ja lasten äiti oli kuollut jo vuonna 1831.

Prusi vuokrattiin velkaisena vuonna 1835. Kesken viisivuotisen vuokrauden vuonna 1837 talon velkojat pitivät virallisen kokouksen. Velkojina olivat **Juhani Kujansuu** Piikkiöstä, viimeisen isännän sisar leski Maria Simontytär Iso-Simola ja **Matti Tättilä** Halisten kylästä. Talon verot kahden vuoden ajalta olivat myös korkoineen maksamatta. Talon velat verovelkoineen ja korkoineen olivat yhteensä 3050,00 hopearuplaa.

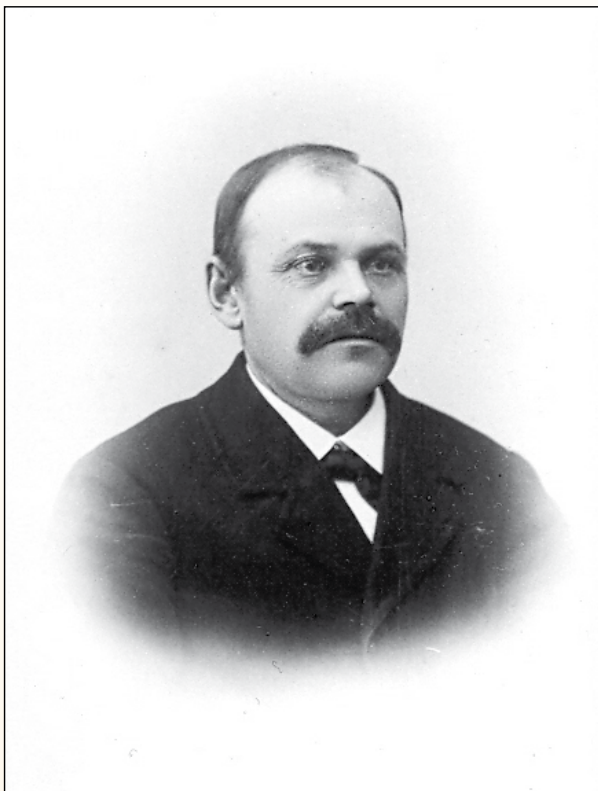
Maria Simontytär tarjoutui ostamaan entisen kotitalonsa kokonaisvelkoja vastaavalla summalla. Hän sai takaaajakseen **Kustaa Jussilan** Ruskolta ja **Juhani Virusmäen** Maariasta. Ostosopimuksen mukaisesti hän maksoi 5.1.1838 Matti Tättilän velan. Muut saamiset jäivät hänelle velaksi kuuden prosentin vuotuista korkoa vastaan.

Uusi isäntä Ruskon Merttalan kylästä

Maria Simontytär piti Prusin taloa vain kolme vuotta. Vuonna 1841 hän myi talon tyttärelleen **Maria Heikintytär Iso-Simolalle** ja tämän miehelle **Juhani Juhaniinpojalle** Ruskon Merttalan Jussilan talosta. Nyt hinta on vain neljäs osa siitä summasta, mitä hän oli talosta velkojille maksanut, eli vain 800 hopearuplaa.

Asiat eivät kuitenkaan sujuneet vaikeuksista. Juhani Jussila katsoi, että Maria Simontytär ei ollut täyttänyt kaikkia tyttärelleen antamia lupauksiaan luovuttaen hänelle erilaisia irtaimistoesineistöjä. Juhani Jussila haastoi vaimonsa äidin käräjille. Vaimo kuoli kesken oikeuskäsittelyn marraskuussa 1846. Heille oli syntynyt 1842 poikalapsi, joka sai nimen **Johan August**.

Asiaa sovittiin Maria Heikintytären perunkirjoituksessa, joka pidettiin Pru-

Matti Vilhelm Marjanen (1856–1931). Kiertokoulun opettaja, Maarian seurakunnan kanttori ja Prusin isäntä.

Emilia Marjanen (os. Löytty) (1868–1944). Tallgrenin perheen lastenhoitaja ja Prusin talon tuleva emäntä.

sin talossa 2.1.1847. Nyt Prusin arvoksi arvioitiin 1000,00 hopearuplaa. Talossa oli silloin ”3 hevosta, 5 lehmää, 2 vasikkaa, 2 sikaa, ja 10 lammasta”. Huonekaluja talossa on seuraavasti: ”4 pöytää, 2 sänkyä, 1 piironki, 2 kaappia, 1 seinäkello, 7 kirstua ja 5 tuolia”. Seiniä kiertävät penkit eivät tulleet mukaan tähän listaan, sillä niitä ei pidetty irtaimina esineinä. Kirjoja talossa oli ”1 raamattu, 3 virsikirjaa ja 4 muuta kirjaa”. Taloustasioita oli ”6 posliinilautasta ja 24 puulautasta”. Viljaa talossa oli ”15 tynnyriä ruista, 3 tynnyriä ohraa, 4 tynnyriä herneitä, 1 tynnyri vehnää, 16 tynnyriä kauraa, 14 leiviskää leipää ja 100 nelikkoo perunoita”.

Maria Heikintyttären jälkeisessä perinnönjakotilaisuus pidettiin perunkirjoituksen jälkeen toukokuussa 1847. Siinä Prusi jaettiin siten, että poika Johan August sai talosta kolmasosan ja hänen isänsä Juhani Prusi kaksi kolmasosaa.

Ja uusi emäntä Halisten Tättilästä

Jo seuraavassa kesäkuussa Prusi saa uuden emännän, kun Juhani avioitui Halisten Tättilän talon tyttären, vuonna 1822 syntyneen **Sofia Vilhelmiina Matintyttären** kanssa.

Juhani Juhaniinpoika osoittautui aikaansaavaksi Prusin isäntänä. Hän laajensi talon viljelyksiä ottamalla viljelykseen talon Orikedolla sijainneet laidunmaat sekä kohensi rakennuksia. Hän otti osaa aktiivisesti Maarian kunnan ja seurakunnan asioiden hoitamiseen opetellen myös kirjoitustaidon. Hänestä tuli aikanaan kirkkoväärtti, joka siihen aikaan rinnastui osin nykyisen kunnanjohtajan asemaan.

Ilmeisesti hän oli oivaltanut opiskelun ja koulunkäynnin merkityksen ja pyrki kannustamaan lapsiaan opin tielle. Hän oli pienikokoinen, voimakasrakenteinen ja kiivasluonteinen, joka malttinsa menetettyään joutui myös tappeluihin. Ainaakin vuonna 1851 häntä oli sakotettu tappelusta ja sapattirauhan rikkomisesta.

Prusin talon vaurastuminen Juhaniin ja Sofian aikana katkesi raskaisiin katovuosiin 1860-luvulla. Varsinkin vuodet 1866–1868 olivat vaikeita. Kerjäläisiä liikkui silloin laumoittain aina Keski-Suomesta asti. Prusin talossa turvauduttiin kerjäläisten pois saamiseksi hevoskyydityksiin Metsämäkeen ja Virusmäkeen.

Prusin emäntä Sofia Matintytär oli eräänlainen kansanlääkäri, joka tunsii lääkekasvit ja osasi valmistaa niistä lääkkeitä ja jonka luona sairaat ihmiset kävivät hakemassa apua. Hän kuoli 45-vuotiaana marraskuussa 1866.

Juhani Prusi sairastui kumetautiin nälkävuosien loppuvaiheessa ja kuoli helmikuussa 1868. Hän piti sairastumistaan rangaistuksena siitä, että seurakunnan kassassa oli ilmennyt vajautta. Hän kutsui lapsensa kuolinvuoteensa äärelle ja varoitti heitä siitä, että jos heille joskus uskotaan yhteisiä varoja, niitä ei saa käyttää omiin tarpeisiin, sillä muutoin voimakas ja tervekin voi saada kuolemantaudin. Vajaus osoittautui kuolinpesän selvityksessä 1376,70 markan suuruiseksi, minkä summan kuolinpesä maksoi kirkon ja köyhäin kassaan.

Johan Augustin aikana talo köyhtyi

Kun Juhani Prusin kuoli vuonna 1868 Prusin talossa, hänen vanhin lapsensa ensimmäisestä avioliitosta syntynyt Johan August oli 25-vuotias. Poika oli äitinsä jälkeen perinyt talosta kolmanneksen. Muut lapset olivat tuolloin 19-vuotias **Maria**, 13-vuotias **Johanna**, juuri 12 vuotta täyttänyt **Matti**. Nuorin **Amanda** oli vain 7-vuotias.

Kaikesta päätellen talonpito tuotti suuria ongelmia nuorille perillisille. Johan August kuvasikin silloista elämää Prusin talossa kirjoittamallaan runollaan seuraavasti: ”*Voi, voi tätä elämätä, kun on monta emäntätä. Yksi villat ja pellavat hukkaa, toinen jauhoja pussiin tuppaa, ja kolmas on kaikkien tiellä.*”

Johan August avioitui kahden vuoden päästä Nousiaisten Vuorenpään talon tyttären **Gustava Matildan** kanssa. Häät pidettiin Vuorenpäässä 19.4.1870. Morsiamen isän kerrotaan jo ennen häitä huomanneet Prusin talon huonon tilan. Kun nuorikko lähti häiden jälkeen hevoskuormien kanssa kohti Prusin taloa, hänen isänsä heitti ison papusäkin kuorman päälle todeten: ”Luulen sinun noita siellä hyvinkin tarvitsevan, ainakin siitä papusopasta päätellen, jota siellä minulle tarjottiin.”

Johan August lunasti puolisisarusten osuudet Prusin talosta 1877. Hänelle talonpito ei ollut helppoa tämän jälkeenkään. Hän oli pienikokoinen ja hento eikä näin oikein soveltunut fyysiseen työhön. Työnjohtajanakaan hän ei menestynyt. Näin ollen on ymmärrettävää, että hänen aikanaan Prusi köyhtyi. Vaikka hänen aikanaan 1870-luvulla puun hinta kohosi sahateollisuuden nousukauden takia ja Prusin talosta myyntiinkin puuta, Johan August kulutti rahat Turun huveihin ja alkoholiin.

Isäntäpariskunnalla syntyi vuosina 1872 – 1875 kolme poikaa: **Johan Verner** 1872, **August Olof** 1873 ja **Vilhelm Herman** 1875. Vuoden 1878 helmikuussa August putosi talon lähistölle olleeseen kaivoon. Vanhin veljeksistä, 6-vuotias Johan oli hänen seurassaan ja kiirehti taloon pyytämään apua: ”Aaku ättee, Aaku ättee”. Hän tarkoitti ilmeisesti sitä, että August oli joutunut lähteeseen. Häntä ei kuitenkaan ymmärretty riittävän ajoissa ja apu jäi saamatta. Näin August hukui hyiseen helmikuiseen kaivoon.

Johan August ja Gustava Matilda siirsivät talon pojalleen Johan Vernerille vuonna toukokuussa 1892 tämän ollessa vain 20-vuotias. Vastineeksi Johan Verner otti vastatakseen talon veloista, sekä antaa vanhemmilleen asumis- ja ruokaoikeuden omassa Prusiin

kuuluvassa rakennuksessa. Lisäksi hän lupautui maksamaan veljelleen Hermannille 2000 markkaa.

Johan Vernerin aikana tila koheni, kunnes...

Johan Verner toteutti ensi töikseen vuonna 1893 tilusvaihdon Saarenojalla, lähellä nykyistä Jäkärlää, Kärämäen kartanon omistajan, kunnallisneuvos **J. W. Marjalinin** kanssa. Näin kumpikin sai talonsa maat isompiin yksikköihin. Prusin talolla oli tällä alueella pelloistaan kolmannes eli noin 15 hehtaaria.

Johan Verner uudisti myös Prusin rakennuksia. Ongelmaksi tuli se, että Prusin talon puuvarat olivat edellisen isännän aikana ehtyneet niin, että puuta ei riittänyt polttamiseen myymisestä puhumattakaan.

Johan Verner avioitui vuonna 1900 Virttaan kylästä kotoisin olevan **Aleksandra Kyläheikkilän** kanssa. Häät pidettiin 29.11.1900 Loimaan Juvan talossa, joka oli silloin morsiamen äidin kotitalo uuden avioliiton myötä.

Aleksandralle Prusin talon silloiset tavat osoittautuivat ylivoimaisiksi hyväksyä. Puiden säästämisen lisäksi talon majoituluonne ja siihen liittynyt ilmeisesti edellisen isännän erityisesti harrastama alkoholin käyttö olivat hänelle vaikeita.

Kun esimerkiksi matkalaisia tuli taloon, he tavallisen tapaansa tilasivat emännältä kahvia puolikupillista ”kahvinplörön” osaksi. Emäntä kaasikin kupin täyteen. Vieras joi kupin puolelleen, kaivoi taskustaan viinapullon ja kysyi: ”No, emäntä, mitäs sille nyt tehdään?” Emäntä kaatoi kupin lattialle vastaten samalla: ”Tota sille tehdään. Minun pöydässäni ei juoda.”

Tilanne kypsyi muutaman vuoden päästä siihen, että Johan Verner päätti tarjota Prusin taloa isänsä velipuolelle Maarian pappilassa silloin asuneelle vuonna 1856 syntyneelle **Matti Vilhelm Marjaselle**. Kauppakirjat tehtiin 3.2.1904. Samana päivänä Matti Marjanen täytti 48 vuotta.

Kauppasumma oli 40 000 markkaa. Velkaa talossa oli silloin yhteensä 18 600 markkaa, jotka sovittiin siirtyväksi kaupassa Marjasen nimiin. Käsirahan suuruus oli kaupantekohetkellä 12 400 markkaa. Talo siirtyi sopimuksen mukaan Marjasen omistukseen 1.5.1904, jolloin myös maksettiin kaupan loppusumma, eli 9000 markkaa.

Matti Marjasen ”nuoruusvuodet”

Matti Marjanen oli monipuolinen ihminen, jolla oli vankka käsitys siitä, että elämä ei ole aina helppoa. Hän kuvaa omaa syntymäänsä seuraavasti: ”Tämä elämä alkoi minulta niin kuin kaikilta on alkanut sillä vaikealla tavalla, surun äänellä – itkulla. Itku on ainoa tieto, mitä ihmisellä on syntyessään tähän maailmaan, sillä se ilmoittaa, että tämä alkanut elämä surun ja murheen laaksossa on oleva täynnä vaivoja ja ahdistusta, ensimmäisestä hetkestä aina viimeiseen asti.”

Kun Matin velipuolesta Johan Augustista tuli isänsä kuoleman jälkeen Prusin isäntä, Matti ryhtyi auttamaan töillään velipuoltaan. Matti oli malttamaton ja nopea liikkeissään. Kerran yrittäessään nostaa jotakin raskasta esinettä vuonna 1874, hän sai jonkinlaisen verensyöksyn, jota siihen aikaan ei osattu parantaa.

Kun hän kävi lääkärissä, hän sai kuulla, että tauti paranee vain haudassa. Hän ei itse kuitenkaan antanut periksi, vaikka sanoikin uskovansa lääkäriin. Hän meni toisen lääkärin luo ja sai tältä lääkkeitä. Kahden vuoden kuluessa hänen terveytensä vähitellen parani. Hän uskoi soveltuvansa kevyempiin töihin.

Matti oli musikaalinen ja häntä kehoitettiin opettelemaan urkujen soittamista, mutta se ei ollut hänestä oikea tapa ansaita elantonsa. Hän kirjoittaa: ”Tähän työhön oli minua jo monta kertaa vaadittu ja kehoitettu. Mutta olin aina hyljännyt ja pitänyt sitä häpeällisenä niin kuin se oikeastaan ei olisi ollutkaan mikään työ. Olin lkenut katekismuksestani ne sanat: ’Jos ei joku tahdo työtä tehdä, niin ei hänen syömäkään pidä.’”

Matti alkoi kaikesta huolimatta harjoitella urkujen soittamista. Kun hän sai hyvää palautetta soitostaan, että hän jatkoi opiskeluaan. Hän sai todistuksen päästötodistuksen vuoden 1883 alussa **O. A. Pahlmanin** urkurikoulusta.

Urkuriopintojensa ohella hän suoritti kansakoulututkinnon vuoden 1881 lopulla sekä toimi opiskelunsa ohessa kiertokoulunopettajana Nousiaisissa. Tällöin hän alkoi käyttää sukunimensään Marjanen, jonka on sanottu viittaavan maarialaiseen.

Vuonna 1883 Matti Marjanen pääsi suntuksi ja kiertokoulunopettajaksi Maarian seurakuntaan. Kiertokoulua hän piti Prusin talon tiloissa. Sution virka vaihtuu vuonna kanttorin virkaan vuonna 1890.

Parin vuoden päästä hän avioitui 36-vuotiaana Maarian pappilan Ruovedeltä kotoisin olevan lastenhoitajan **Emilia Löytyn** kanssa. Häät pidettiin Maarian pappilassa 26.5.1882, jonne he myöhemmin muuttivat ja vuokrasivat myös maata viljelystaroituksiin. Heille syntyi neljä lasta **Elli**, **Väinö**, **Vilho** ja **Kaarlo** ennen Prusin ostoa.

Matin isännöyden aika

Matti ja Emilia Marjasen ottaessa Prusin hallintaansa vuonna 1904 talossa alkoi uudistusten aikakausi. Rakennettiin uusi navetta. Uusi päärakennus valmistui 1912. Talo sai sähkövalon.

Emilia Marjanen oli kokenut nuoruudessaan suuren pettymyksen siinä, että hän ei ollut päässyt halustaan huolimatta opiskelemaan. Lasten koulutus oli hänelle siksi erityisen tärkeä asia.

Emilia ja Matti Marjanen.

Lasten kouluttamista varten Marjaset ottivat 25 000 markan lainan. Lainan vakuudeksi Prusin talo kiinnitettiin. Vuoteen mennessä 1916 neljä lasta valmistui ylioppilaaksi. Kaikki jatkoivat opiskelua sen jälkeenkin.

Maailmansota alkoi vuonna 1914. Prusilla suurennettiin viljavarastoja ja otettiin viljavarastokäyttöön myös muita tiloja. Varastot myös pyrittiin pitämään täynnä. Talon ostotarjoukset torjuttiin. Isännän muistissa oli vielä 1860-luvun nälkävuodet.

Valittu linja osoittautui onnistuneeksi rahan arvon heikettesä voimakkaasti ja viljan kysynnän kasvaessa. Näin Marjaset saivat korjattua merkittävästi taloudellista asemaansa ja samalla talon velattomaksi.

Vuoden 1917 levottomuudet ja punaisen vallan aika vuoden 1918 alussa muuttivat paljon asioita. Prusin talon väki oli koko tämän punaisen hallintokauden aikana passiivisessa vastarinnassa.

Kaksi veljestä, Väinö ja Vilho liittyivät valkoiseen armeijaan. Vilho sai surmansa Tampereen taisteluissa 3.4.1918 Ratinniemellä. Hän oli ehtinyt suorittaa lähes kokonaan metsänhoitajan tutkinnon. Suunnitelmien mukaan juuri hänen oli määrä ruveta isänsä jälkeen hoitamaan Prusin taloa.

Prusin viimeiset ajat

Talo joutui ikään kuin tuuliajolle sisällissodan ja Vilhon kuoleman jälkeen. Tulevaisuuden suunnitelmien puuttuessa myös vanhempien tarmo väheni ratkaisevasti. Kun ei ollut ketään hoitamaan taloa, se annettiin vuokralle. Sen lisäksi talon maita pakkolunastettiin myöhemmin erilaisiin tarkoituksiin.

Suomen Maatilat kirjasta vuodelta 1932 löytyy Prusin talosta seuraavia tietoja: ”Pinta-ala 61,7 ha, mistä puutarhaa 0,2, peltoa 33,0, laidunta 0,5, ja metsämaata 28,0 ha. Pellot ovat tasaista savimultaa, joiden keskellä on noin 20 vuotta vanha 7-huoneinen päärakennus. Tiilinen karjasuoja on vuodelta 1909, jossa on tilat 26 lehmälle ja 7 hevoselle. Talossa on 4 hevosta, 13 lehmää, 1 sonni, 4 sikaa ja 25 kanaa.”

Talon maita myös myytiin erilaisiin tarkoituksiin. Näin vähitellen talo ikään lakkasi olemasta. Matti ja Emilia Marjasen tytär **Elli Lehtikunnas** päättää muistelunsa Prusin talosta vuonna 1956 seuraavasti: ”Kohta ei ole tietoa, missä on se paikka, jossa Prusin talo on satoja vuosia ollut. Nimi toki jää, sillä Prusin kuvetta tulee kulkemaan Prusintie, ja nyt vielä ovat pystyssä Prusin rakennukset toistaiseksi.” Rakennuksetkin purettiin uudisrakennusten tieltä joskus 1970–1980 luvulla.

Timo Leinonen

Lähteet

1. Lehtikunnas, Elli (1956): *Prusin talon historia. Käsikirjoitus päivätty 16.9.1956. Perustuu seuraaviin lähteisiin; Professori A. M. Tallgrenin laatima luettelo Prusin talon isännistä, Prusin talossa ollut arkisto, jonka vanhin asiakirja on vuodelta 1747, A. M. Tallgren: Maarian pitäjän paimenmuistoista, 1938.*
2. Lehtikunnas, Elli: *Prusi vapaussodan aikana. Päiväämätön käsikirjoitus.*
3. Matti Wilhelm Marjasen käsin kirjoittama päiväamätön kertomus elämästään.
4. Oja, Aulis (1944): *Maarian pitäjän historia. I osa. 2. Keskiajan ja 1500-luvun Maaria.*
5. Perälä, Väinö (1949): *Maarian pitäjän historia. II osa. 3. Maaria 1600 – 1865.*

Kaisan tallilla hevonen on muutakin kuin ratsastusväline

Turun ja Liedon rajalla, rauhallisen Tastontien päässä toimii Suomen Ratsastajainliiton hyväksymä ratsastuskoulu Kaisan talli. Ratsastusharrastus on siellä paljon muutakin kuin satulassa istumista. Tallilla painotetaan hevosenkäsittelytaitoa ja kaiken perustana on hevosystävällisyys.

Kaisan tallilla hevosten hyvinvoinnista ja ratsastustunneista vastaa ratsastusohjaaja ja **Kaisa Laaksonen**. Tallin toimintaideana ovat pienet ratsastusryhmät ja tehokas opetus.

Kaisa muutti Tastontien tilalle miehensä kanssa yhdeksän vuotta sitten. Omia poneja oli tuolloin kaksi, ja naapuruston lapset alkoivat kysellä mahdollisuutta päästä niillä ratsastamaan. Toiminta alkoi suuren kysynnän myötä kasvaa puolivahingossa. Nykyisin Kaisan tallilla asustaa 15 hevosta ja ponia. Niistä 11 tekee töitä ratsastustunneilla ja loput ovat yksityiskäytössä.

Pienet ryhmät takaavat tehokkaan opetuksen

Kaisan tallilla ratsastetaan enintään kuuden ratsukon ryhmässä. Ryhmät on jaettu ratsastajien tason mukaan. – Olen opettanut urallani myös suuria ratsastusryhmiä, ja niiden opettaminen on lähinnä liikenteen ohjaamista. Pienessä ryhmässä ehtii keskittyä jokaiseen ratsastajaan ja opettaa pieniäkin asioita, Kaisa Laaksonen kertoo toimintaideasta.

Kaisan tallilla jo neljä vuotta ratsastamassa ja hevosia hoitamassa käynyt **Mirjami Koskinen** kertoo pitävän-
sä paikasta sen sopivan pie-

nen koon ja hyvän ilmapiirin vuoksi. – Opetus on hyvää ja hevosten hyvinvointiin panostetaan aidosti, Mirjami kehuu.

Tunteja pidetään arki-iltaisina sekä lauantaina. Päivän ensimmäinen tunti on hieman kokemattomammille ja toinen tunti jo edistyneemmille ratsastajille. Kaisan tallilla käy ratsastustunneilla viikoittain noin 70 vakioasiakasta. Suunnilleen puolet kävijöistä on aikuisia ja loput lapsia ja nuoria. Asiakaskunta on varsin naisvoittoista, vaikka talinpitäjä painottaa poikienkin olevan tervetulleita hevosten pariin: – Laji sopii myös pojille ja miehille mitä parhaiten!

Alkeiskurssit ovat kysyttyjä

Ratsastustunneille pääsystä kysellään tuostakin. Uusia harrastajia ei ole aina kuitenkaan helppo mahduttaa mukaan tunneille, sillä asiakaskunnan vaihtuvuus on pientä. – Varsinkin alkeiskurssit ovat melkoisen täynnä, Kaisa kertoo. Jo aikaisemmin ratsastusta harrastaneelle voi löytyä helpommin tilaa ryhmässä: – Meillä käykin paljon muun muassa aikuisia, jotka ovat joskus nuorempina ratsastaneet ja halajavat nyt takaisin satulaan. Pieni ja rauhallinen talli on hyvä paikka aloittaa harrastus uudestaan.

Yksi uudelleenaloittajista on Maskusta asti joka viikko ratsastustunnille tuleva **Maria Mäkinen**: – Opetus Kaisan tallilla on pätevää ja riittävän vaativaa. Hevoset ovat hyvin koulutettuja ja osaavia. Erityistä ihastusta herättää se, että jokaiselle ratsastajalle annetaan jokaisen tunnin päätteeksi henkilökohtaista palautetta. Maria kiittelee myös tallin henkeä. – Yhdessä on käyty muun muassa Tukholmassa suuressa hevostapahtumassa.

Ratsastusharrastus on helppo aloittaa

Yläikärajaa ratsastuksen aloittamiseen ei ole. Alaikärajaa Kaisan tallilla on 7 vuotta, sillä sitä nuoremmat eivät ole vielä valmiita ratsastustunneille. Pienimmät heppahöperöt voivat kuitenkin kokeilla lajia talutusratsastuksessa.

Ratsastusharrastus on varsin helppo ja edullinenkin laji aloittaa. Talleilta saa lainaksi tärkeimmän eli kypärän. Hiertämättömät housut ja kumisaappaat tai korolliset kengät kelpaavat aluksi hyvin ratsastajan varusteiksi. Jonkinmoinen liikuntatausta helpottaa ratsastuksen aloittamisessa, sillä silloin kehon hallinta on hyvää. – Reipas mieli on myös tärkeä. Vaikka hevosen selässä jännittäisikin, ratsastaja ei saa esimerkiksi alkaa huutaa, Kaisa muistuttaa.

Loistava sijainti ja kaavoitussuunnitelmat

Tallin erinomainen sijainti on varmasti yksi syy tallin suosioon. Myös naapurit saavat

Evelina Pajunen

Kaisan tallilla ratsastetaan pienissä ryhmissä.

kiitosta: hevosiin suhtaudutaan myötämielisesti.

Tastontien ympäristöön on kaavoituksen myötä muuttamassa jopa 1000 uutta asukasta. Tilanne pistää Kaisa Laaksosen miettimään: – Ratsastuskoulutoiminta vaatii tilaa, ja voi olla vaikeaa jatkaa tässä paikassa, jos kaavailtu omakotitaloalue alkaa melkein tontin rajalta. Muun muassa nykyiset laidunmaamme jäävät suunnitelmassa asutuksen jalkoihin.

Kaisan tallilla haaveillaan toiminnan laajentamisesta. Suunnitteilla on myös maneesi, joka takaisi ratsastustuntien pitämisen kelillä kuin kelillä. Kaavoitus on toistaiseksi siirtänyt maneesin rakentamista. Kun ratsastuskoululle jäävä tila uhkaa tulevaisuudessa kutistua

liian pieneksi, on pohdittu jopa toiminnan siirtämistä muualle.

Ratsastus on hieno harrastus

Ratsastus on lajina monipuolinen, ja siinä voi suuntautua esimerkiksi este-, koulu- tai matkaratsastukseen. – Ratsastus on upea harrastus, sillä ratsastajana ei koskaan tule valmiiksi. Aina on uusia haasteita. Kun hevoset ovat erilaisia, on jokainen ratsastuskertakin erilainen, vaikka harjoiteltaisiin samaa asiaa, Kaisa Laaksonen pohtii.

Kaisan mielestä parasta antia ratsastuksessa on eläinten kanssa puuhastelu. – On hyvin mielekästä esimerkiksi laittaa hevonen itse kuntoon ennen ratsastusta. Siinä saa tutustua eläimeen rauhassa.

Hevoset ovat kivoja eläimiä: lempeitä ja positiivisia. Kaisan tallin vakioikäviä, peruskouluaan päättää Mirjami Koskinen puolestaan ei osaa määritellä, mikä lajissa on parasta. Hän kertoo hevosten olevan itsestään selvä osa elämää: – Hevosilta saa jotain, mitä ei löydä mistään muualta.

Kaisa uskoo hevosten kanssa puuhastelun kasvattavan ja rohkaisevan nuoria. Monen aran ja ujon nuoren itsetunto on kohentunut kookkaan eläimen kanssa puuhastellessa. – Tämä on hyvä ja turvallinen harrastus, Kaisa Laaksonen kiteyttää.

Virpi Lummevuo

Wc-, käsi- ja muut pehmapaperit, henkilöhygieniatuotteet. Kaikki siivousaineet – ja välineet. Hyvät ohjeet kaupanpäälle. Nouda tai tilaa. Yrityksiin rahtivapaa toimitus.

SIISTI-PISTE OY
Orikedonkatu 23, 20380 TURKU
02-2510 231
Avoinna ark. 7.30–16.30

**siisti
piste**

Tukku- ja vähittäismyymälä

www.siistipiste.fi

**OP-
bonuksilla
ei ole
yläraja.**

OP-bonusasiakkaana saat OP-bonusta ihan tavallisesta pankkiasioinnista, kuten lainoista, säästöistä ja OP-Visalla maksamisesta. Jos asioit kanssamme paljon, saat paljon bonusta. OP-bonuksilla ei ole mitään ylärajaa. OP-bonuksia voi käyttää vaikkapa Pohjolan vakuutusmaksujen maksamiseen. Keskittämällä voit säästää huomattavia summia. Lisätietoja ja bonuslaskurin löydät osoitteesta op.fi/bonus. Etua elämään. OP-Pohjolasta.

OP-bonusasiakas on sellainen Osuuspankin omistajajäsen, jonka oma tai perheen yhteinen pankkiasiointi on vähintään 5 000 euroa kuukaudessa.

Turun Seudun OP

Kunun Pyörä

Meiltä saat Derbi- ja Peugeot -mopot ja skootterit, kevarit ja mönkijät, myös tieliikennerekisteröidyt.

Lisäksi suositut AIXAM -mopopautot.

Puh. (02) 2388 333 Fax (02) 2388 448
Email: kununpyora@kununpyora.fi

Kunun Pyörä Rosendahl Oy
Polttolaitoksenkatu 9, 20380 Turku

MYYNTEI • HUOLTO • VARAOSAT
www.kununpyora.fi

**HYVÄ YHTEISÖ
ASUA**

Kohtelemme kaikkia hakijoita ja asukkaitamme tasavertaisesti. Ei ihme, että TVT Asunnot Oy ja Kiinteistö Oy Lehtolaakson asunnoissa asuu tuhansia turkulaisia.

Kysy lisää ja tee asuntohakemus netissä tai palvelutoimistossamme.

TVT Asunnot Oy
Kiinteistö Oy Lehtolaakso

Käsityöläiskatu 3, 20100 Turku

Vaihde (02) 330 000 • Vuokraus (02) 262 4888 • Avoinna: ma 9.00–17.00
ti 10.00–15.45, ke–pe 9.00–15.45 • www.tvtasunnot.fi www.lehtolaakso.fi

Pihakilpailu Turku 2011

Hehkuvan oranssi Tulipa Aboa Turku oli esillä Puutarhan Kevät -näyttelyssä omalla osastollaan. Arno Kasvi kävi Hollannissa valitsemassa tulppaanin Turun kulttuuripääkaupunkivuotta varten. Euroopassa on tavallista, että suuria tilaisuuksia tai vuosia varten nimetään oma ruusu tai tulppaani ja Turun kulttuuripääkaupunkivuotta haluttiin myös juhlistaa omalla tulppaanilla, joka jäisi pihaille muistuttamaan tästä ainutlaatuisesta vuodesta.

Teksti ja kuvat: Hanna Nurmi

Arno Kasvi neuvoo istuttamaan tulppaanit riittävän ajoissa, jotta ne ehtivät juurtua kunnolla ennen talvea. Sipulin päälle riittää vain kymmenen senttiä multaa, savimaassa niitä ei missään tapauksessa saa istuttaa syvemmälle. Maan voi peittää istutuksen jälkeen lehdillä tai muovilla, jotta maan lämpö jää talteen. Muovi poistetaan ennen kuin sipulit alkavat kasvaa ylös.

Ennen istutusta riisutaan tulppaanilta housut pois, sillä liian vahva kuori estää juurten kasvun alaspäin. Kukka pitää leikata pois heti, kun se on kukkinut, ja korsi ja lehdet jätetään rauhassa kuihumaan, jotta taataan kukinta seuraavanakin vuonna.

Arno Kasvi toivoo myös, että turkulaiset istuttaisivat tänä vuonna koristepuita pihoihinsa, jotta ne kukkisivat ensi vuonna. Kyse on estetiikasta ja turhuudesta ja siitä, että turkulaiset ansaitsevat parempaa.

Pihakilpailun palkintoraadin jäsen Tapio Jokinen painottaa, miten ainutlaatuinen tapahtuma on kyseessä. Kulttuuripääkaupunki tulee Suomeen seuraavaksi aikaisintaan kolmenkymmenen vuoden kuluttua. Kulttuuripääkaupunkivuodesta muistuttamaan voi hankkia pihaansa elävöittämään pysyvän muiston kuten taideteoksen, suihkulähteen tai puun.

Maisema-arkkitehti Ritva Nummiora kehottaa panostamaan pihan valaistukseen. Pintoja ja kohteita valaisemalla valoa tulee hyvin pihaan. Myös kauniita yksityiskohtia voi korostaa valaisemalla.

Varsinais-Suomen Kiinteistöyhdistyksen lakimiehen Heli Launto-Kohon mukaan hyvin hoidettu ympäristö parantaa julkisen tilan imagoa. Alueen kokonaisulkoasu on usein mitä sattuu, jos julkiset pihat ovat hoitamatta. Koulujen, opistojen, laitosten ja muiden julkisten kiinteistöjen pihoilla pitää erityisesti huomioida toiminnalliset tarpeet ja arkkitehtuuri sekä energiatehokkuus pihan suunnittelussa ja hoidossa.

Pihakilpailun ratkaisee kokonaisharkinta, kertoo palkintoraadin pitkäaikainen jäsen arkkitehti Raimo Narjus. Kun valitaan pihaan katseenvangitsijaa, voi luovuuden päästää valloilleen. Hyvää makua on kuitenkin aina syytä noudattaa eli tonttu-ukoilla, tuulimyllyillä ja muumeilla on vaikea pärjätä.

Pirkko Keskinen toivoo yrityksiä mukaan pihakilpailuun, sillä nyt on ensimmäistä kertaa mukana oma sarja yrityspihoille. Turussa onkin paljon hyvin hoidettuja yrityspihoja ja niitä kannattaa tuoda esiin. Keskinen ehdottaa, että yritykset voisivat vaikka hankkia patsaan pihalleen.

Hamaron pienikiinteistöomistajain yhdistyksen raatilaisia.

TURKU 2011 -pihakilpailu käynnistyy

Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäki ry:n raatilaisia.

Pihakilpailun TURKU 2011 tavoitteena on aktivoida pihojen omistajia nostamaan pihojen kaikinpuolista ympäristöllistä ilmettä kulttuuripääkaupunkivuodeksi 2011. Pihakilpailun järjestävät Turkuseura, Turun kaupunki, Turun Pientalojen keskusjärjestö, Turun Yrittäjät ja Kiinteistöliitto Varsinais-Suomi. Kaupunginosaseurat ja omakotiyhdistykset ovat ilmoittautuneet kilpailuun ja nimenneet alueraatinsa maaliskuun aikana.

Kilpailussa on kuusi sarjaa eli omakotipihat, lomapihat, pientalopihat, kerrostalopihat, yrityspihat ja julkiset pihat.

Pihojen arviointikriteerit ovat:

- luonnon ja rakennetun ympäristön lähtökohtien vaaliminen
- omaleimaisuus ja viihtyvyys
- kokonaisvaikutelma
- kulttuuripääkaupunkivuoden erityispainotukset

Erituspainotuksina pidetään:

- tunnustulppaanin käyttö
- pihan yleisilme niin, että se olisi edustavimmillaan vuonna 2011 ja että vuodesta jäisi pihaan pysyvä muisto, esimerkiksi rakennelma, esine tai muistopuu
- pihan tai julkisivun valaistus

Halisten alueen asukkaat voivat ilmoittautua pihakilpailuun Halisillassa 18.5., Halisten viikolla 23.–29.8. järjestettävässä tilaisuudessa ja Turunpäivän tapahtumassa 19.9. Halisten koskella. Näissä tilaisuuksissa on saatavilla lisätietoa ja syksyllä myös Tulipa Aboa -tulppaanin sipuleita. Ilmoittautua voi suoraan alueraatilaistilaisuuksiin, joilta saa myös lisäinformaatiota:

Päivi Björkgren, s-posti: paivi.bjorggren@turku.fi

Johanna Lampinen, s-posti: johlampi@gmail.com

Tomi Laukka, s-posti: tomi.laukka@gmail.com

Saara Markkula, s-posti: saara.markkula@pp1.inet.fi, p.050 537 4948

Pirjo Ranti, s-posti: pirjo.ranti@gmail.com, p.050 534 3523

Hanna Sipilä, s-posti: hanna.sipila@pp1.inet.fi

TULE MUKAAN TEKEMÄÄN KOTISEUDUSTAMME ILMEIKÄS JA VIIHTYISÄ PAIKKA ELÄÄ JA JOTA KANNATTAA TULLA KATSOMAAN KAUEMPAKIN!

Pirjo Ranti

www.lindrothinpuutarha.fi

Deli Verde

MAKUJA MAAN TÄYDELTÄ

Tukku-Invest Ky

Orikedonkatu 4
041 504 7792
ark. 8-16

Rakennustarvikkeita
rakennusmuovi 43 €
tervapaperi 12 €
aluskate 33 €
saneerauslaasti 10 €
lattiatasoite 8 €
alupaperi 12 €
keittiöhanat 40 €

Koneita ja laitteita
Ynnä paljon muuta

Lakipalvelu Leinonen

Puh 040 7425 061

LPL

SAUTILA OY

Turkulainen kuljetusyritys
kolmannessa polvessa

- Vaihtolavakuljetukset • Vaihtolavojen vuokraus • Koukkuvaihtolavakuljetukset yhdistelmäautoilla max. 120m³ • Sepeli-, sora- ja multatoimitukset • Lumiurakat
- Teiden kastelut • Nosturiauto kappalevarakuljetuksiin • Lavettikuljetukset • Kaivuupalvelut
- Maa-ainesten kuormaus • Pyöräkuormaajapalvelut

Riimukatu 11, 20380 Turku Puh. (02) 242 6416 Fax (02) 242 6335
0400 221 314 0400 221 316 email: sautila@sautila.com www.sautila.com

**Terve-
tuloa!**

**Hyvitämme
vähintään**

2000,-

**autosta kuin autosta
vaihdossa yli 6000 euron
vaihtoautoon!**

Rinta-Joupin Autoliike Oy

Yli 1000 autoa:
www.rinta-jouppi.com

Ma 9-20 • Ti-pe 9-18 • la 10-15
Piiskakuja 10, TURKU p. (02) 281 0281

Maarian Allas ry:n seuraavat yleisötapahtumat:

- Kesäretki maanantaina **21.6.** klo 17:30 yhteistyössä Turun Luonnonsuojeluyhdistyksen kanssa Kukonmäen lähteelle ja rantaan, Myllyojan sillalle ja Äkölän Krottiin.
- Laurin Päivän Tapahtuma tiistaina **10.8.** klo 18.00 Äkölän Krotissa
- Perinteinen yleisötilaisuus keskiviikkona **8.9.** klo 18.00 Maarian Mahdin Urheilutalolla, Paimalantie 305, Maaria-Ilmaristen kaavavalmistelun merkeissä

Lisätietoa Maarian Allas ry:n kotisivuilta: <http://sites.google.com/site/maarianallasryclub/>

Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys tiedottaa

Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys ry:n uudet kotisivut löytyvät osoitteesta www.turunpientalot.fi/hamaro. Yhdistyksen johtokunnan tavoitat sähköpostiosoitteesta hamaropk@gmail.com.

terveydeksi!

Melu vie korvat – mutta voi myös tappaa

”Ampu tulee! Varokaa kohta pamahtaa!”

Ennen kovaa melua me refleksinomaisesti viemme kädet korville suojellaksemme niitä. Se on järkevää, sillä äkillinen äänenpaine tappaa massoittain korvan ääniä aistivia soluja.

Työsuojelussa melu on otettu todesta. Aihetta onkin, sillä kuudesosalla työikäisistä on mittauksin havaittavaa kuulon heikentymistä. Korvasuojaimet ovatkin pakolliset, jos työmelu on kovaa. Vähempikin melu jatkuvana tappaa korvan äänisoluja.

Korvalääkärit ovat jo pitkään varoittelleet musiikin vaikutuksista nuorten kuuloon. Rock-konserteissa korvatulpat ovat enemmän kuin tarpeen. Nopeasti yleistyneet MP3-soittimet ovat uusi tuntematon uhka nuorten korville, varsinkin kun tutkimuksia soittimien vaikutuksesta ei vielä juurikaan ole. Jopa 90 % nuorista kuuntelee säännöllisesti musiikkia korvakuulokkeilla. Päivittäiset kuunteluajat ovat tunteja ja usein musiikki on maksimivolyymillä. Se tiedetään, että 6-19-vuotiaista jo joka seitsemännellä on jonkinasteinen kuulon heikentyminen.

Kuulovaurioiden lisäksi musiikin korvannappikuuntelun pelätään lisäävän onnettomuuksia. Musiikki peittää alleen ympäristöstä tulevat äänet mukaanlukien erilaiset varoitussignaalit, mutta myös heikommat äänet, jotka normaalisti ohjaavat käyttäytymistämme.

* * *

Melua on joskus pidetty edistyksen merkkinä. Höyrykoneen keksijän **James Wattin** sanottiin yrittäneen vaimentaa koneen ääntä. Tehtailijat kuitenkin halusivat kovaa ääntä, koska se vakuutti ostajat koneen voimasta. Onneksi tänään on toisin.

Uuden tutkimuksen valossa, melu ei ole uhka pelkästään korville vaan myös terveydellemme. Melun on todettu lisäävät stressihormoonien pitoisuuksia myös unen aikana. Stressihormoonien korkea taso kuluttaa elimistöä, nostaa verenpainetta ja altistaa sydäninfarktille. Jo 40 desibelin jatkuva ääni vaikuttaa haitallisesti ja muun muassa häiritsee unen laatua.

Saksassa on laskettu, että jatkuva 60 desibelin tieliikennemelu altistaa sydäninfarktille. Jos Saksan lukuja sovellettaisiin Suomen

olosuhteisiin, meillä kuolisi vuosittain peräti 500 henkeä pelkkiin melun aiheuttamiin sydäninfarkteihin. Tämä ei onneksi täysin pidä paikkansa, sillä Suomi on hujaisempi maa kuin tiheimmin asuttu Saksa on.

Naiset ovat herkempiä melulle kuin miehet. Tutkijat ajattelevat tämän juontavan juurensa luolamieskaudelle. Naiset pitivät huolta lapsista ja olivat herkkiä pienillekin risahduksille, jotka voivat uhata lapsia.

Nykyaikaisessa yhteiskunnassa olemme tottuneet mitä moninaisempaan meluun. Mutta meluun ei pitäisi suostua, sillä sen terveysvaikutukset ovat yhtä haitalliset tottuu siihen tai ei. Esimerkiksi toistuvia, yöllisiä kauhakuormaajan aiheuttamia pamahduksia ei pidä sietää.

* * *

Kovaa ääntä käytetään edelleen karkoitussaseena. Intian valtamerellä merirosvoja torjutaan käsin käännettävällä vempaleellä, jolla saadaan aikaan 145 desibelin ääni satojen metrien päähän. Kun tuo kauhea ääni suunnataan sopivasti merirosvojen venettä kohti, se lamauttaa ja karkottaa vorot.

Mutta melu voi myös tappaa. Tiede-lehti (3/2010) kertoo kuinka muinaiset kiinalaiset teloittivat tuomittuja melun avulla. Rumpujen, pillien ja huilujen kakofoniaa riittävän kauan kuuntelemalla tuomittu lopulta kaatui kuolleen maahan.

Pentti Huovinen

Kirjoittaja on Röntäessä asuva lääkäri ja professori.

kukkakauppa NUMMEN NARSISSI KY

Vanha Hämeentie 29
Turku
Puh. 237 2005

AVOINNA:
Ark. 9.00–18.00
La–Su 9.00–14.00

PARTURI KAMPAAMO

Punatukka

Avoinna:
ma-ti-to-pe 9–17
ke 10–19
la 9–14

Maija Lehtiö
Halisten liikekeskus
Gregorius IX:n tie 8
20540 Turku
Puh. 02-2370 656

Pullervo Pöllön tarinoita

Pullervo haistelee kevättä ja tekee päätöksiä

Hei, Nummen kirjaston yövahti Pullervo Pöllö tässä taas!

Kuulin jonkun kirjaston asiakkaan sanovan aurinkoisena päivänä, että ”olemme kevään korvalla”. Se kuulosti minusta hassulta. Olen nyt kovasti opetellut lukemista ja kielioppia ja minusta sen pitäisi olla ”kevään korvassa”. En vielä itse osaa lukea isoa kielioppiopusta kun siinä ei ole tavuviivoja, mutta minua viisaammat yölliset ystäväni tallitontut valistivat, että kevään korvalla on sananonto, ei kun sanonta. Silloin ei olla sisällä korvassa vaan lähellä kevättä eli kevään korvalla. Todella paljon opin asioita minua viisaammilta! Ei kaikkia asioita tarvitse lukea, varsinkaan kun lukeminen ei minulta vielä suju kovin hyvin.

Niinpä keksin yhdistää pari asiaa. Haistelen kevättä ja haastattelen ihmisiä. Haastattelu tarkoittaa, että kysellään kaikenlaista muilta ja sitten siitä tehdään juttu tai joku muu tekee jutun eli puree haastattelun. Vai oliko se purkaa? Haastattelun voi tehdä nauhurilla tai kirjoittamalla. Minulla ei ole nauhuria enkä osaa kirjoittaa mutta päätin silti haastatella ja haistella erilaisia ihmisiä.

Siinä vain kävi niin, että ihmiset eivät halunneet jutella kanssani. Yksikin mukava rouva, jonka näen täällä kirjastossa aina tosi aikaisin harjan kanssa: hän ei nähnyt minua ollenkaan ja luuli että tuuletus vain humisi lastenosaston ikkuna-seinällä. En sitten väkisin yrittänyt kysellä häneltä kun luulen että hänellä on ihan tarpeeksi hommia kirjaston raikkaaksi-tekemisessä.

Haastattelin kirjaston kissaa. Hän asuu toisella puolella salia ruskealla sohval-la Nallen kanssa. Kysyin miltä siellä tuntuu ja onko nyt mukavampaa, kun on oma sohva. Kissa viihtyy oikein hyvin ja käy välillä istumassa ruskealla jakkaraalla. Hän on opetellut melkein-lukemaan. Kissan mielestä melkein-lukeminen on kuvien katselemista. Kissa ei tarkoittanut Päivin taulujen katselemista vaan sarjakuvia. Sarjakuvissa ei aina ole paljon lukemista ja joskus pelkkiä kuvia katsomalla voi seurata tarinaa. Kissa sai minutkin innostumaan sarjakuvista.

Kissan lempisarakuvan nimi on Kirjaston kissat. Siinä sarjakuvassa oli melkein kuin meidän kirjasto! Luulen, että se oli se kirjasto, jonne yritin päästä viime talvena töihin. Hyvä, että nämä kissat ovat päässeet sinne.

Kissa kertoi toisenkin jutun. Hänellä oli suuri huoli Nallesta. Nalle on nykyään kova seikkailemaan.

Ruskea sohva ei kuulemma riitä Nallelle vaan hän tahtoo kirjastotöihin ja pyrkii aina kun mahdollista yhden kirjastotädin kainaloon.

Kissan haastattelusta sainkin paljon miettimistä. Pitäisikö minun olla huolissani Nallesta? Pari yötä mietiskelin näitä kissan juttuja ja melkein-lueskelin sarjakuvia. Päätin, etten puutu Nallen hankkeisiin. Seuraan vain vierestä ja jos Nallen tehtävänvaihto näyttää olevan vaarallista (hän on esimerkiksi ylösalaisin ihan väärässä paikassa hyllyn takana eikä sohvalla), muistutan häntä siitä, miten mukavaa meillä kaikilla on täällä yhdessä ja kannattaa vaan pysyä omassa porukassa.

Seuraavaksi minun pitää päättää ja ratkaista miten puran kissan haastattelun ja samalla haistelen kevättä. Luulen, että menen taas ulos räystäään alle ja annan kevätsateen kirjoittaa tämän haastatteluni kirjaston portaiden kiveykseen. Siinä voi samalla haistella kevättä ja kätevästi antaa sateen kirjoittaa haastatteluni muistiin.

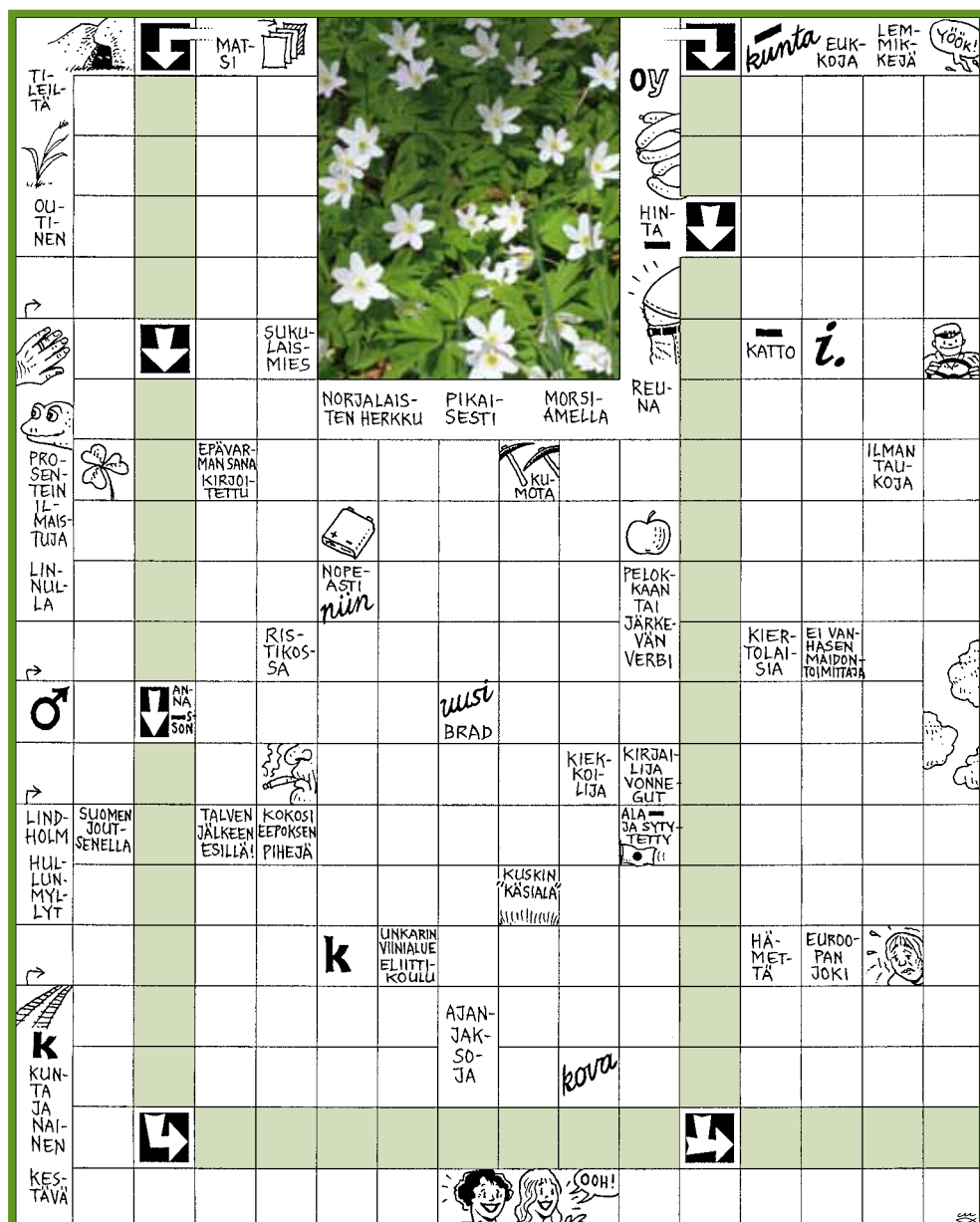
Satoi tai paistoi, mukavia keväisiä haistelu- ja seikkailupäiviä kaikille toivoo Pullervo!

Maikku

KoroiSet-ristikko

Ristikon laatija: Erkki Kiiski

Ristikon oikea ratkaisu löytyy osoitteesta www.koroinen.fi

Kanin kasvattajia

Viimeaikoina on ollut puhetta ”citykaneista”. Lienevät jotain parempaa ja sivistyneempää rotua, kuin ne entiset kanit. Kovasti ovat kuitenkin haitaksi, ainakin Hietaniemen hautausmaalla tuolla Helsingin suunnalla. Kaivelevat tunneleita ja syövät istutuksia. Hävittäminen on aika hankalaa, kun kyse on hautausmaan alueesta.

On tätä mainittua eläinlajia näkynyt jo Turussakin. Poikani perhe näki auton ikkunasta paikallisen ”citykanin” Taidemuseon luona, joten ei siis Turku ole Helsinkiä huonompi. Taitaa niitä olla jo muuallakin. Pahemmanlainen riesa niistä saattaa tulla, jos leviämään pääsevät.

Ajattelin kyllä tätä juttua toisenlaisesta näkökulmasta. Palauttelen mieleen menneitä vuosia. Sodan pulavuosina kani oli merkittävä pieneläjä kotoisessa ruokakunnassa. Ensi tuttavuuteni kaniin lienee ollut tätini luona. Heille oli hankittu kaksi mustaa kania. Muistan toisen olleen Matti ja toinen oli Maija.

Kaneja kasvatettiin vähän joka paikassa. Monilla niitä oli. Se oli helppo-hoitoinen. Häkki saattoi olla hyvin vaatimaton, kunhan siinä oli pohja, joko puusta tai verkosta. Kanihan mielellään kaivaa tunnelin pesäkolokseen. Verkopohja oli kesällä kätevä, koska häkkiä voi siirrellä nurmikolla ja aina oli uutta purtavaa tarjolla.

Kani lisääntyi varsin tehokkaasti. Poikueita oli muutama vuodessa ja poikasmäärä oli noin 5–6 yhdessä pesueessa. Poikasia myytiin ja kasvatettiin itse. Tällä tavalla jatkettiin puutteellista liharavintoa. Ei kansanhuoltokaan puuttanut rajoituksillaan kanin kasvatukseen.

Olen kyllä kuullut puhuttavan kaniturkistakin. Olen saattanut nähdäkin, en muista. Ainakin karvalakkeja oli. Muistan myös, että naiset käyttivät tuohon aikaan ”muffeja”. Ne olivat vaatekappaleita, joihin voi pujottaa käden sisälle kummastakin päästä. Ne olivat kankaalla ja toppausin vuorattuja ja päältä usein turkiksilla päällystettyjä. Niissä ”muffeissa” ainakin käytettiin kanin nahkoja.

Siis silloin pula-aikana kanit olivat varsin hyödyllisiä eläimiä, silloin kun lihasta oli puutetta. Ei taida löytyä kovin suurta mielenkiintoa noiden ”citykanien” hyödyntämiseen meidän aikanamme. Koska niillä on niin hieno nimikin, saattaa myös lihan maku olla hienompaa kuin silloin, mene ja tiedä. Muistan kyllä jollain etelänmatkallani syöneeni villikanin lihaa ja hyvältä se näkäläiselle maistui.

Aulis Katajamäki

Aulis Katajamäki on syntyperäinen Halislainen ja asunut täällä 70 vuotta. Nykyään hän asuu Uittamalla.

Melontakesä lähtee jälleen vauhtiin Aurajoella

Luvassa on retkiä ja melontakursseja koko joen pituudelta. Joelle voi tulla suunnata myös omatoimisesti, jolloin menopelin voi tarvittaessa vuokrata Aurajoen opastuskeskuksesta. Halisista lähtevät retket ovat mukana kulttuuripääkaupunkihankkeessa *Koroinen – Turun syntysija*.

Kevätmelonta

Perinteinen Kevätmelonta, joka suunnataan Halistenkoskelta Turun keskustan kaupunkimaisemiin, järjestetään lauantaina 22.5.2010 klo 10–14. Melonta-aika on noin 3 tuntia ja retki sopii harrastelijoillekin. Retken aikana kuulemme mielenkiintoisia tarinoita

jokivarren historiasta. Osallistumismaksu 10 e/5 e sisältää vakuutuksen. Kanootteja voi vuokrata retkeä varten muun muassa Aurajoen opastuskeskuksesta. Ilmoittautuminen etukäteen Aurajokisäätiölle.

Vanhalinna-melonta

Halistenkoskelta yläjuok-

sulle suunnataan puolestaan lauantaina 19.6.2010. klo 10–14 *Vanhalinna-melonnassa*. Kohteena on tällä kertaa Liedon Vanhalinna, jossa on rantautuminen ja mahdollisuus tutustua Vanhalinnan historialliseen miljööseen. Edestakainen melonta-aika on noin 3 tuntia ja retki sopii

sulle suunnataan puolestaan lauantaina 19.6.2010. klo 10–14 *Vanhalinna-melonnassa*. Kohteena on tällä kertaa Liedon Vanhalinna, jossa on rantautuminen ja mahdollisuus tutustua Vanhalinnan historialliseen miljööseen. Edestakainen melonta-aika on noin 3 tuntia ja retki sopii

harrastelijallekin. Osallistumismaksu 10 e/ 5 e sisältää vakuutuksen. Ilmoittautuminen 11.6.2010 mennessä Aurajokisäätiölle.

Aurajoki-melonta

Haastavampaa retkimelontaa koetaan Aurajoen yläjuoksulla Pöytyältä lähtevässä *Aurajoki-melonnassa*. Retki järjestetään kolmipäiväisenä 2.7.–4.7.2010. Lisätietoja Aurajokisäätiöltä.

Linnavuoren yömelonta

Muinaistulien yönä lauantaina 28.8.2010 *Linnavuoren yömelonnassa* on mahdollisuus tunnelmoida iltayön melontaretkellä Halistenkoskelta Liedon Vanhalinnaan. Rantaututaan Vanhalinnassa, jossa mahdollisuus osallistua Linnavuoren muinaistulitapahtumaan. Kanootit tulee valaista ja jokainen saa pukeutua tunnelman mukaan vaikkapa viikingiksi tai inkkariksi. Osallistumismaksu 10 e/ 5 e sisältää vakuutuksen. Ilmoittautuminen etukäteen Aurajokisäätiölle.

Opi melomaan

Inkkarimelontaa avokanoottilla voi kokeilla turvallisesti Aurajoella tai melontataitoja hioa yhden illan mittaisilla kursseilla, jotka järjestetään Aurajoen opastuskeskus Myl-

lärintalolla seuraavasti: tiistaina 8.6.2010 klo 17–20, torstaina 10.6.2010 klo 17–20, tiistaina 6.7.2010 klo 17–20, torstaina 8.7.2010 klo 17–20.

Kursseilla perehdytään muun muassa vesille lähtöön, melonnan teoriaan, melatekniikkaan ja rantautumiseen. Ilmoittautuminen etukäteen Aurajokisäätiölle. Osallistumismaksu 20 euroa/henkilö. Kursseja voi myös tilata erikseen ryhmille.

Vuokraa kanootti Aurajokiretkelle

Aurajoen opastuskeskus Mylärintalolta voi vuokrata inkkarikanootin myös oma-toimiretkelle Aurajoelle. Kanoottivuokraan sisältyy melontaliivit ja alkeisohjaus rannalla. Ryhmille on mahdollista tilata opastettuja retkipaketteja, joissa voi harrastaa mukavaa liikuntaa Aurajoen kulttuurimaisemassa.

Sinikka Kauko-Vainio

Ilmoittautumiset ja lisätietoja:
Aurajokisäätiö /
Aurajoen opastuskeskus
Valkkimyllynkuja 2
20540 Turku
sposti info@aurajoki.net
puh. (02) 2623 441,
(02) 2623 442
www.aurajoki.net

Kanslerinkävely Turusta Vanhalinnaan lauantai-iltana 28.8.2010

Vanhalinnan suosittuun

Linnavuoren yö -tapahtumaan elokuun viimeisenä lauantaina on yömelonnan lisäksi liitetty uusi saapumistapa, nimittäin viime vuonna ensimmäisen kerran lanseerattu kävelytapahtuma, Kanslerinkävely.

Kävely järjestetään myös tänä vuonna elokuun 28. päivänä. Lähtö on Maaherran makasiinilta Turusta, osoitteesta Henrikinkatu 10, vastapäätä Tuomiokirkkoa. Kokoontuminen klo 18 (varmistaa vielä aika!). Kävelyn pituus on noin 11 kilometriä.

Reitti selviää oheisesta

kartasta. Se kulkee Aurajoen läheisyydessä ja tarkoituksena on osoittaa, miten joki voidaan myös

kävelen kokea elämyksellisenä osana Aurajokilaakson kansallismaisemaa.

Turun Yliopistosäätiö ja

Varsinais-Suomen kulttuurirahasto ovat Suomen sydän-nimisellä hankkeella valmistamassa sekä audio- että tauluopastusta tälle reitille. Vanhalinnan osuudella jokivarren pitkin kulkeva uusi Ystävänpolku saa myös omat

uudet ääni- ja nettiopasteensa. Nämä hankkeet yhdessä ovat osa Turku 2011 Kulttuurikuntoilun keskuspuisto -hanketta.

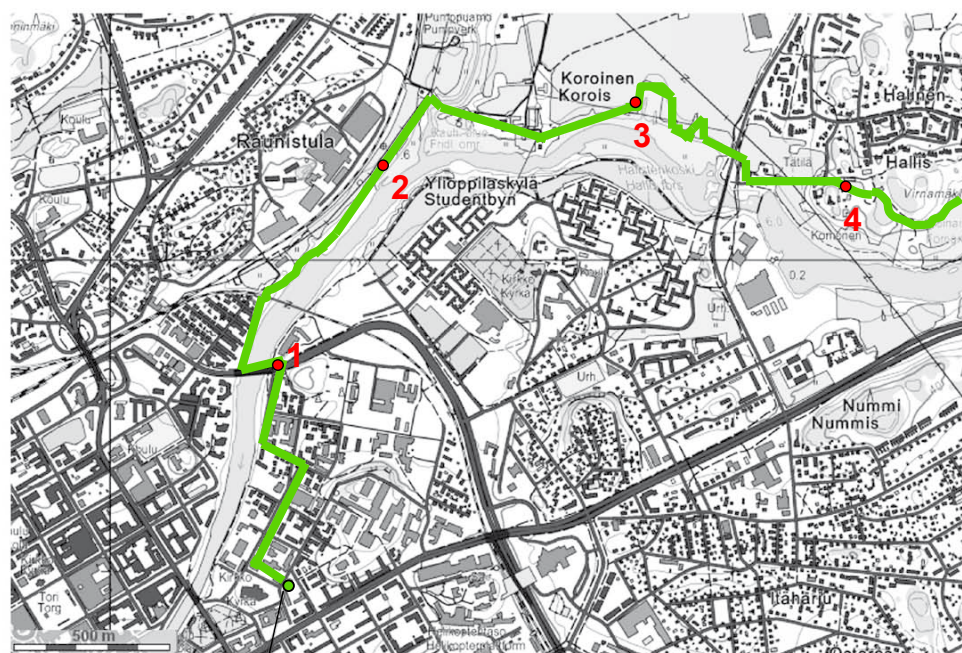
Viime vuonna tapahtumaan osallistui yli 70 kävelijää. Matka kesti nopeimmilta pari tuntia, vähän hitaammin liikkuvatkin ehtivät hyvin klo 21 alkavaan Linnavuoren yö -tapahtumaan. Kävelijöille järjestetään ilmainen bussikuljetus takaisin Turkuun tapahtuman jälkeen.

Kävelytapahtuman järjestävät Turun Yliopistosäätiö, Varsinais-Suomen Kulttuurirahasto, Liedon Vanhalinna ja Vanhalinnan museon ystävät.

Tuula Leimu

Kanslerinkävely

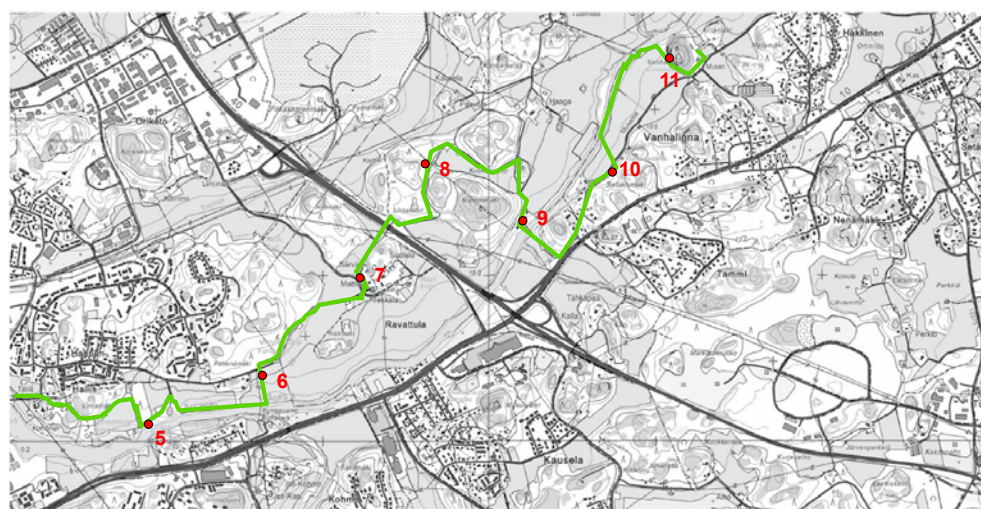

Henrikinkatu 10

Reitin pituus n. 11,3 km

HUOM! Reitillä ei opasteita.

• = etäisyydet kilometrin välein

Turussa asiat todellisuudessa kohtalaisen hyvin. Parantamistakin toki on.

Tiedotusvälineiden välittämät tiedot Turusta ovat lähes aina hyvin negatiivisia. Terveyspalveluita ei saada tarpeeksi, vanhusten hoito on huonoa, kouluasiat rempallaan, lasten huostaanotot lisääntyvät, väkivalta-rikollisuus kasvaa, talot kaatuvat ja sillat sortuvat. Monista tärkeistä kaupungin kehitystä edistävästä päätöksistä valitetaan, asiat lykkääntyvät ja kehitys on vaarassa pysähtyä. Saisivatkohan Turun linna valtavana kivikolossina, Tuomiokirkko lähes sadan metrin korkeuksineen, Tähtitorni korkealla kukkulalla ja vaikkapa Taidemuseo Puolalanmäellä tänä päivänä edes rakennuslupaa. Nyt ne ovat kuitenkin kiistattomasti Turun ja koko maan tunnetuimpia maamerkkejä ja kulttuurilaitoksia.

Turun kaupungin Kestävän kehityksen raportti vuodelta 2008 on

mielenkiintoista luettavaa. Tarkasteluajanjaksona ovat vuodet 2004 – 2008. Raportti antaa monelta osin vastauksia edellä esitettyihin väitteisiin. Raportin pohjana on 2000 turkulaiselle tehty kyselytutkimus. Siitä tulee esille moniin asioihin kohdistuva tyytyväisyys. Kulttuuri- ja liikuntapalvelut kokonaisuutena saavat kiitosta, yleisesti ottaen jätehuolto toimii hyvin, viheralueiden hoitoon ollaan tyytyväisiä ja julkista liikennettä pidetään hyvin hoidettuna. Ei Turussa kaikki olekaan huonosti! Positiivista tiedottamista vain on saatava aikaan.

Toki aina on myös parannettavaa. Eräiden lähipalvelujen (palvelupiste enintään 700 m:n etäisyydellä) saatavuus on heikentynyt. Tällaisia kohteita ovat julkinen terveydenhuolto, alakoulut ja julkiset päiväkodit sekä lähikirjastopalvelut. Nämä heiken-

tuneesta lapsimäärän voimakkaasta vähenemisestä ja samalla asutuksen leviämisestä laajalle alueelle varsinaisen kaupunkialueen ulkopuolelle. Hyvien lähipalvelujen myös julkisen liikenteen järjestäminen harvaan asutuille kaupungin ympäristöalueille on vaikeaa ja yhteiskunnallisesti kallista.

Terveydenhuollon puutteista valittamista on vaikea ymmärtää. Meillä ei ole koskaan ollut niin paljon lääkäreitä, kuin on nyt. On rakennettu ja on rakenteilla jatkuvasti uusia sairaaloita ja lisätty terveyspalveluja. Kehitys näyttää kuitenkin vakavasti siltä, että asukkaista kohta puolet on sairaana ja toinen puoli on heitä hoitamassa! Miten tähän on oikein jouduttu?

Asukkailla on kyllä myös selkeästi hyvinvoinnin esteitä. Tällaisia ihmisten hyvinvointiin negatiivisesti vaikuttavia asioita ovat erityisesti

pienituloisuus, työttömyys, sairaus, asumisen ahtaus, sosiaalisen tuen puute ja poliittinen passiivisuus. Ne ovat usein kasautumassa kuormittamaan samoja ihmisiä ja aiheuttavat taloudellisia vaikeuksia, köyhyyttä ja syrjäytymistä normaalielämästä. Vaikeimmin nämä kohdistuvat lapsiperheisiin ja siten kotiseutumme tulevaisuuteen.

Tätä hyvin vakavaa epäkohtaa ovat Turun yliopiston sosiaalipoliittikan laitos ja Turun kaupungin sosiaalikeskus yhdessä selvittäneet. Turkulaisesta aikuisväestöstä 45 % oli sellaisia, joilla ei ollut yhtään näistä puutteista. Hyvinvointipuutteet osuvat erityisesti yksinhuoltaja perheisiin, mutta oikeastaan kaikkiin lapsiperheisiin.

Yhteisön sivistyksen mitta on siinä, miten se pitää huolta vähempiosaisten jäsenistään. Nyt Turussa tulee keskittyä hoitamaan syrjäyty-

misvaarassa olevien lapsiperheiden asemaa. Tulevissa budজে- teissa on varmistettava resurssit lasten turvallisille kasvuolosuhteille, ohjattava tukea lasten kasvutuksesta vastuussa oleville ja luotava perhekohtainen tukijärjestelmä sitä tarvitseville lapsiperheille.

Pentti Kosonen
professori, emeritus
Turun kaupunginvaltuutettu

Hanna Nurmi

Uusi verhoilu- ja kudontaliike Prismaa vastapäätä

Maaliskuun alussa verhoilija ja tekstiiliartesaani **Tanja Lillunen** avasi Raunistulassa, osoitteessa Vanha Tampereentie 103, Verhoomo Vekin, joka kunnostaa kaikenlaisia ja -ikäiset huonekalut. Liikkeessä onnistuvat perinteiset joustin- ja pehmustustyöt, kuten myös väsähtäneiden vaahtomuovien vaihto uusiin uudemmissa kalusteissa. Liikkeessä ommellaan myös irtopäällisiä. Keväällä tai syksyllä kannattaa tuoda veneenpatjastot uudelleenverhoiltaviksi. Verhoomossa myös kudotaan ja ommellaan sisustustekstiilejä asiakkaiden toiveiden mukaan. Huonekalujen puuosien kunnostus taas onnistuu seinän takana sijaitsevassa entisöintiliiketoimintaa Wanhan Restauraationissa.

Hanna Nurmi

Edullista majoitusta Turussa

Ajalla 1.6.–15.8.2010 myös hostelli Ryhmille erikoishinnat
Runsaasti paikoitustilaa
Hyvät joukkoliikenneyhteydet
Lounas arkisin klo 11–13
Lounaslista: www.linnasmaki.fi
Kelan tukema opiskelijalounas

Lustokatu 7
20380 Turku
puh. (02) 412 3500
www.linnasmaki.fi

Tiedätkö, missä autopesussa kannat vastuuta ympäristöstä?

Wash & Drive on ainoa autopesuketju Suomessa, joka käyttää ainoastaan virallisesti testattuja, ympäristömerkittyjä pesuaineita. Autopesun jälkeen jätevedet eivät joudu luontoon, vaan käsitellään lainmukaisesti.

Uusi Wash & Drive-autopesu – mukavin tapa näyttää hyvältä.

Meillä voit maksaa **kätevästi kännykällä** käteisellä tai luottokortilla.
Pesu on avoinna 24 h - joten pese silloin kun sinulle parhaiten sopii.

St1 Halinen Gregorius IX:n tie 12, Turku, puh 044 056 7183

Ei paha energiayhtiö

Turun kristillinen opisto

Oikeustiede
23.8.2010–29.4.2011
Yleinen teologia
23.8.2010–29.4.2011
Psykologia ja kasvatustiede
23.8.2010–29.4.2011
Kielet ja viestintä
23.8.2010–29.4.2011
Perusopetus
16.8.2010–27.5.2011
10-luokat eli lisäopetus
16.8.2010–27.5.2011
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto
16.8.2010–toukokuu 2013
Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto
16.8.2010–toukokuu 2013
Viittomakieli ja visuaalinen kommunikointi
23.8.2010–17.12.2010

Turun kristillinen opisto
Lustokatu 7, 20380 Turku
puh. (02) 412 3500
info.tko@tk-opisto.fi
www.tk-opisto.fi

KIRJOITAJA PIPSA LONKA • OHJAAJA JANNÉ SIMOJOKI

KESÄTEATTERIA KONSAN KARTANON PIHALLA
Virusmäentie 9, Turku, Raunistula • p. (02) 250 3636
Liput 10/8 € • Lisätiedot: www.konsankartano.net

Ensi-ilta ti 25.5. Muut näytökset: ke 26.5., la 29.5., ti 1.6., to 3.6., su 6.6., ti 8.6., ke 9.6., to 10.6., su 13.6., ti 17.8., ke 18.8., to 19.8., su 22.8.
Näytökset ark. klo 18, la ja su klo 15

KOKO PERHEEN PIHAJUHLA
KYLVÖJUHLAT
Konsan Kartanossa
Virusmäentie 9 Raunistula
sunnuntaina 30.5. klo 12-18
Ohjelmassa: soittoa, laulua, tanssia
Myytävänä: maan antimia ja
käden tuotteita, arpoja
Puffetissa: hernekeittoa ja Konsa-purilaisia

Maarian Myllyojalla Tapahtuu

– mielenkiintoisia luentoja, mielen harjoituksia ja luonnonmukaisia hoitoja –
c/o Marja-Liisa Haapa-aho
Paimlantie 374, 20460 TURKU
Kotisivut: www.goldenage.fi/ruusuportti
Tilaisuudet järjestää
Ruusuportti ry
Tervetuloa

Turun KOTIPESULA

Mattojen ja kodintekstiilien palvelupesula
Ruunikkokatu 3
Orikedon postin vieressä
Puh. (02) 238 7799
www.turunkotipesula.fi
kari.karpelin@turunkotipesula.fi
• Nopeasti
• Edullisesti
• Vaivattomasti

Plyysi- ja käytävämatot laakavesipesuna

www.maarianseurakunta.fi

Maarian kirkko

Messu / jumalanpalvelus sunnuntaisin klo 10

Perinteinen äitienpäivän konsertti 9.5. klo 16,
CCI-kuorojen ryhmät, joht. Epp-Inna Westergård ja
Heikki Rainio

Helatorstain messu 13.5. klo 10, Tirkkonen, Niemi,
saarna: Tiina Hallikainen

Helluntain kantaattijumalanpalvelus 23.5. klo 10,
J.S. Bach: Erschallet, ihr Lieder BWV 172,
CCI-poikakuoro, soitinyhtye, joht. Heikki Rainio

Halisten srk-koti

Sunnuntailounas Halisten srk-kodissa 9.5. & 23.5. klo 12
Perhekerho toukokuussa perjantaisin klo 9.30-11
Kevätretki Halisista 28.5., lähtö klo 9.30 pappilaan

Pappilan pihapiiri

Avoin perhekerho tiistaisin klo 9 (18.5. asti)
Irtisanottujen juttutupa 11.5. klo 10

"Kepeästi kohti kesää" – yhteislaulutilaisuus pappilan
pihalla 3.6. klo 18, Tero Niemi, Antero Aaltonen
Kesäseurat pappilan pihalla 15.8. klo 15. Puheita ja
musiikkia. Sateen sattuessa sisällä.

Koroisten risti

Kesähartaus Koroisten ristillä 2.7. klo 18, Mikko Laurén ym.

Leirit

Perheleiri 21.-24.6. Sinapin leirikeskuksessa, Kaksker-
rassa. Lisät. & ilm. Susanna Ruokonen, p. 040 3417678
Päihdekuntoutujien leiri 1.-3.9. Sinapin leirikeskuksessa,
Kakserrassa. Lisät. & ilm. diakoniakeskus: Erja Perälä,
p. 040 3417185 tai Marjo Hurme, p. 040 3417239

Lisää tietoa ja tapahtumia:
www.maarianseurakunta.fi

Kahvila Koroinen
Avoinna sunnuntaisin klo 11-15
Kesäkuun alusta lähtien myös ke ja to.

Tule nauttimaan tuoreista, paikan päällä
leivotuista leivonnaisista ja
ainutlaatuisesta tunnelmasta
maalaismaisemissa!

Kahvilan tiloja on mahdollista vuokrata
juhlia, kokouksia, tapaamisia ja kursseja varten. Meiltä voit tilata myös
tarjoilun!

Myös saunaa voi vuokrata! Pihassamme oleva puusauna tarjoaa
rentouttavat löylyt.

Tilaukset numerosta
040-3600 830 tai sähköpostitse
kahvilakoroinen@hotmail.com

Kahvila Koroinen
Koroistentie 2, Turku

Hamaron markkinat 1.6.2010

**Perinteiset Hamaron Markkinat
järjestetään tiistaina 1.6.2010
Räimän kentällä klo 18 – 20.**

Markkinoiden musiikista ja juonnosta vastaa liro Salmi.
Buffetissa on tarjolla virvokkeita: grillimakkaraa,
kahvia ja mehua, leivonnaisia.

Alueella on mm. markkinakarkkien ja kesäkukkien
myyntiä.

Lapsille alueella on mm. pomppulinna ja ponijaelua.

Puutarhaneuvos Arno Kasvi antaa puutarhanhoito-
ohjeita ja kertoo kulttuuripääkaupunkivuoden
puutarhakilpailusta.

Kirpputorille ovat kaikki tervetulleita myymään
omia tavaroitaan.

Tervetuloa !

HaliSilta

**järjestetään tiistaina 18.5.2010 klo 18.00–20.00
Halisten koulun pihalla**

Paikalla ohjelmaa runsain mitoin: Halisukon ja
-Akan valinnat, trubaduuri Jukepoika, Katjuska-
tanssiryhmä, Taivaasta tuulee -Riku, Turun
sirkus, poni- ja hevosajelua, labyrintti, muurin-
pohjalettuja, piirustuskilpailun palkintojenjako,
Liedon Osuuspankin Poppi-papukaija, puffetti ja
arpajaiset sekä paljon muuta!

Tervetuloa mukaan viihtymään!

**YLEISET ONKIKILPAILUT
Aurajoki Halinen 12.6.2010 klo 9-14**

Sarjat: Miehet, miesvet. naiset, naisvet. nuoret alle 16
v. lapset alle 12 v.

Järjestäjä: Turun Kala ja Erä / KoroiSet-lehti
Ilkka Aronen, 040 572 7618

Buffet ja kilpailukeskus Halisten sillalta noin 150 m
Aurajoen varrella Turun keskustaan päin

Osallistumismaksu aikuisilta 10 e ja alle 16-vuotiaat
maksutta.

TULE TUTUSTUMAAN KOTISEUTUUSI

Yölaulajien linturetki 9.6.2010 klo 22.30 Halisissa.
Retki alkaa Halisten kosken parkkipaikalta ja suuntau-
tuu Aurajoen yläjuoksulle. Paluu lähtöpaikkaan. Retki
kestää noin kaksi tuntia.

Ilmoittautuminen Saara Markkulalle puh: 040 160
4026. Mukaan mahtuu 30 ensiksi ilmoittautunutta.
Sateen sattuessa retki peruuntuu. Retken vetää biologi
Emma Kosonen.

Arkeologinen kävely rautakautisiin kohteisiin Ha-
lisissa, Virnamäkeen Komoisten kummuille 13.6.2010
klo 17.00. Kävely alkaa Halisten kosken parkkipaikalta,
paluu samaan paikkaan. Kävely kestää noin 1,5 tuntia.
Kävelyn vetää arkeologi Ann-Christin Antell.

Tervetuloa kokemaan keväinen luonto ja alueen ikiai-
kainen historia.

Halinen-Räntämäki ry

Persoonallinen OK-talo 220 m² 3 krs 4 h +k Räntämä-
essä Turussa, Rak. 50-luvulla, laajennusosa -80-luvulla,
remontoitu 2005-2009, mm. öljylämmitys, katto, keittiö.
Sauna, uima-allas, varasto, lämmin autotalli jossa ras-
vakuoppa. Kolme varaavaa takkaa. Vastakkainistutta-
va kestopuinen ulkokeinu, silikonivuorattu kylpytynnyri,
grillikota ja huonekaluja.

Vehreä tontti 1075m², omena- ja luumupuita, marja-
pensaita, kukkia. Erillinen mökki tontilla. Rakennusoi-
keutta jäljellä 70m². Kaupungin vesijohtovesi, lisäksi
oma kaivo tontilla.

Hp. 289 000 e. EI VÄLITTÄJILLE.

Puh. 050 564 5345

Valokuvakilpailu Taikatalvi talteen tuoreeltaan

KoroiSet-lehti julkistaa valokuvakilpailun, jossa haemme
lehden ilmestymisalueelta otettuja viime talven kuvia. Pää-
palkintona on 100 euron lahjakortti, toinen palkinto 50 euroa
ja kolmas palkinto 30 euroa.

Parhaat kuvat julkaistaan vuoden viimeisessä KoroiSet-
lehdessä joulukuun alussa.

Palkintoraadissa ovat graafinen suunnittelija **Erkki Kiiski**,
KoroiSet-lehden valokuvaaja **Dmitri Ovtchinnikov** ja toimi-
tuskunnan jäsen **Eija Leino**.

KoroiSet-lehdelle siirtyy
oikeus julkaista kilpailuun
osallistuvia kuvia painotuot-
teissa ja verkkosivulla
www.koroinen.fi. Kuvan
ottajan nimi julkaistaan aina
kuvan yhteydessä.

Kuvat lähetetään heinäkuun
loppuun mennessä sähkö-
postilla osoitteeseen
valokuvakilpailu@koroinen.fi
ja kuvien vähimmäiskoko on
1 Mt. Kilpailuun voi osallis-
tua kukin enintään 5 kuvalla.

Suomea maahanmuuttajanaisille ensi syksynä Opetuskoti Mustikassa 23.8. – 3.12. 2010

Kurssin järjestävät yhdessä Sateenkaari Koto ry ja Turun
kristillinen opisto.

Opetus alkaa 23.8.2010 ja päättyy 3.12.2010. Opetusta on
yhteensä 255 tuntia.

Kurssilla käydään jokainen arkipäivä osana Opetuskodin
muuta toimintaa. Opetuskodissa opitaan tekemällä ja
yhdessä toimimalla. Kurssilla opiskellaan suomen kieltä ja
suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin tapoja. Voit ottaa
lapsesi mukaan Opetuskotiin, jos sinulla ei ole päivähoito-
paikkaa.

Hakemuksen saa netistä [http://www.turunkristillinenopisto.
fi/maahanmuuttajakoulutus/](http://www.turunkristillinenopisto.fi/maahanmuuttajakoulutus/) Mustikka – Suomea maahan-
muuttajaaideille. Hakemus palautetaan opetuskoti Mus-
tikkaan. (Opetuskoti Mustikka, Kardinaalinkatu 3 P 151,
20540 Turku). Hakemusten viimeinen palautuspäivä on
perjantai 4.6.2010.

Kurssille otetaan ensisijaisesti halislaisia pienten lasten
äitejä ilmoittautumisjärjestyksessä enintään 16 osallistujaa.

NUMMENPAKANPÄIVÄ

**Tiistaina 25.5.2010 klo 18.00
Nummenpakan koululla**

Järjestäjinä: Nummenpakanseura, Turun Jyry, Kaarinan
VPK, Nummenmäen Pientalot, Nummenmäen Työväen
Näyttämö ja Nummen koulun vanhempain yhdistys.
Lehtori Pirjo Ranti kertoo 2011-vuoden tapahtumatar-
jonnasta Halisten kosken tienoilla. Myös muu ohjelma
perinteiseen tapaan paikallisin voimin: Koulun oppilaat,
Jyryn tytöt, VPK:n nuoret ja Työv.näyttämö. Koulun
entisen oppilaan Veikko Koskisen muistelu- ja runotuo-
kio. Puffetti ja arpoja. Tilaisuuden tuotto perinteiseen
tapaan Nummenpakan alakoulun oppilaiden harras-
tustoiminnan tukemiseen. Koululla avoimet ovet klo
17.00–17.45. VPK:n Nuoriso-osasto esittelee paloau-
toa ja harjoituttaa palopeitteen käyttöä koulun pihalla klo
17.00 alkaen.

TERVETULOA !